

Tlf.: 39 15 52 00
koebenhavn@bdo.dk
www.bdo.dk

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab
Havneholmen 29
DK-1561 København V
CVR-nr. 20 22 26 70

FONDEN SAGNLANDET LEJRE, HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSKNINGS- OG FORMIDLINGSCENTER

SLANGEALLEEN 2, LEJRE, 4320 LEJRE

ÅRSRAPPORT

1. JANUAR - 31. DECEMBER 2022

Årsrapporten er fremlagt og godkendt af
bestyrelsen på fondens årsmøde,
den 20. marts 2023

Flemming Damgaard Larsen

CVR-NR. 33 24 72 57

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Fondsoplysninger	
Fondsoplysninger.....	3
Erklæringer	
Ledelsespåtegning.....	4
Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	5-6
Ledelsesberetning	
Ledelsesberetning.....	7-28
Årsregnskab 1. januar - 31. december	
Resultatopgørelse.....	29
Balance.....	30-31
Egenkapitalopgørelse.....	32
Noter.....	33-35
Anvendt regnskabspraksis.....	36-38

FONDSOPLYSNINGER

Fonden	FONDEN SAGNLANDET LEJRE, HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSKNINGS- OG FORMIDLINGSCENTER Slangealleen 2 Lejre 4320 Lejre CVR-nr.: 33 24 72 57 Stiftet: 30. september 1964 Kommune: Lejre Regnskabsår: 1. januar - 31. december
Bestyrelse	Kristian Kristiansen, formand Flemming Damgaard Larsen, næstformand Dorte Lilly Kiilerich Peter Skak-Iversen Asger Høeg Morten Meldgaard Mogens Jensen Søren Michael Sindbæk Tina Mandrup
Direktion	Lars Holten
Revision	BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab Havneholmen 29 1561 København V
Pengeinstitut	Nordea Bank Algade 16 4000 Roskilde Danske Bank Stændertorvet 5 4000 Roskilde
Årsmøde	Årsmøde afholdes 20. marts 2023 på fondens adresse.

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022 for FONDEN SAGNLANDET LEJRE, HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSKNINGS- OG FORMIDLINGSCENTER.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2022 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen omhandler.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Lejre, den 20. marts 2023

Direktion:

_____
Lars Holten

Bestyrelse:

_____
Kristian Kristiansen
Formand

_____
Flemming Damgaard Larsen
Næstformand

_____
Dorte Lilly Kiilerich

_____
Peter Skak-Iversen

_____
Asger Høeg

_____
Morten Meldgaard

_____
Mogens Jensen

_____
Søren Michael Sindbæk

_____
Tina Mandrup

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS REVISIONSPÅTEGNING

Til ledelsen i FONDEN SAGNLANDET LEJRE, HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSKNINGS- OG FORMIDLINGSCENTER

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for FONDEN SAGNLANDET LEJRE, HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSKNINGS- OG FORMIDLINGSCENTER for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, noter og anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2022 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af fonden i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisoreres etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA Code. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere fondens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere fonden, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af fondens interne kontrol.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS REVISIONSPÅTEGNING

- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om fondens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at fonden ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

København, den 20. marts 2023

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab
CVR-nr. 20 22 26 70

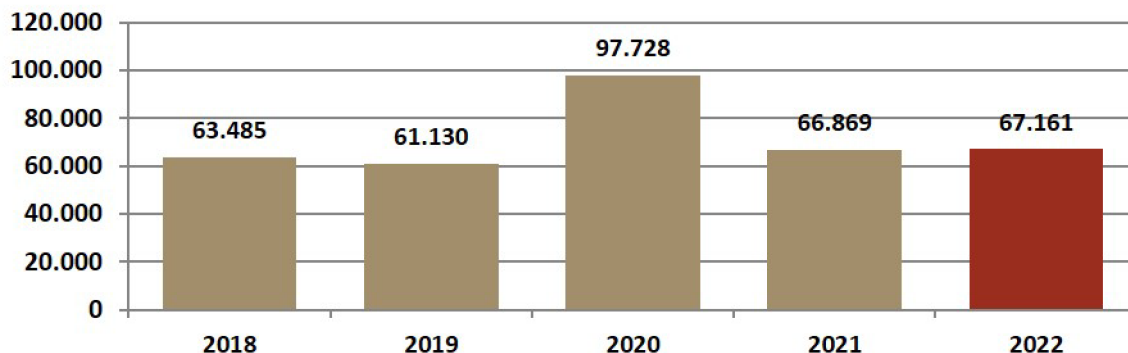
Peter Rasborg
Statsautoriseret revisor
MNE-nr. mne16537

LEDELSESBERETNING

BESØGSTAL

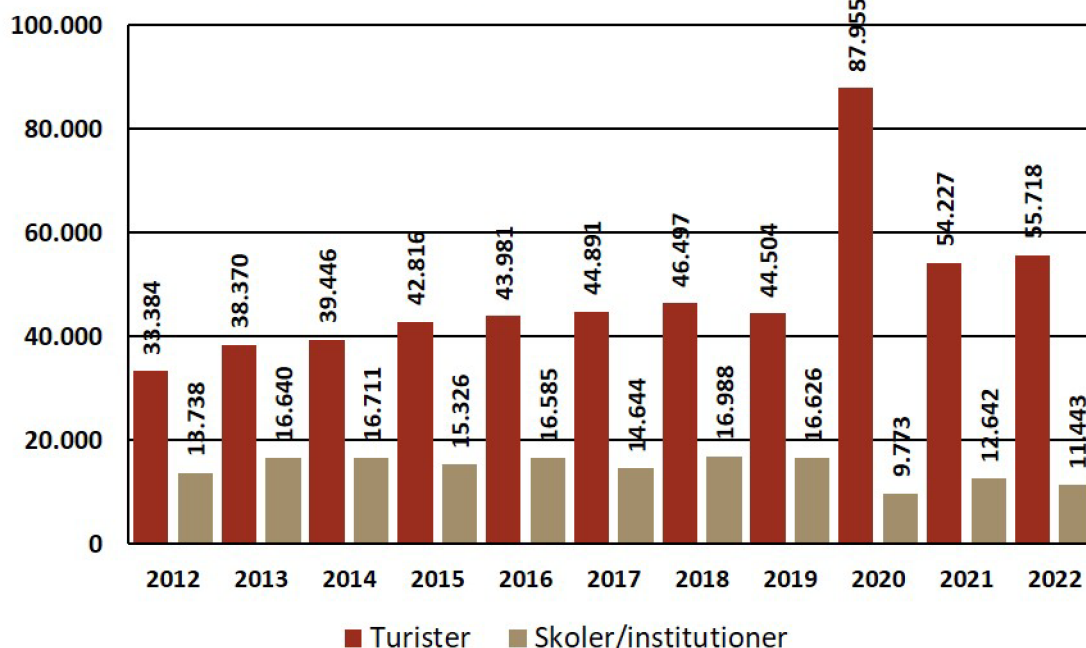
I 2022 fik Sagnlandet Lejre i alt 67.161 besøg. I forhold til 2021 er det samlede besøgstal næsten uændret (+292 besøg) svarende til +0,05 %.

Besøgsudvikling 2018-2022

Det samlede besøgstal dækker imidlertid over forskydninger i gæstesammensætning. Skole/institutionsbesøg er fortsat langt fra niveau som i årene før COVID-19 satte ind. I 2022 har Sagnlandet Lejre haft i alt 11.443 skole/institutionsbesøg. Det er et fald på 9,5% (-1.199 besøg) sammenlignet med 2021. Til gengæld er det samlede turistbesøg steget i 2022 med 1,7 % (+1.441 besøg) sammenlignet med 2021.

Besøgstal turister og skoler/institutioner 2012-2022

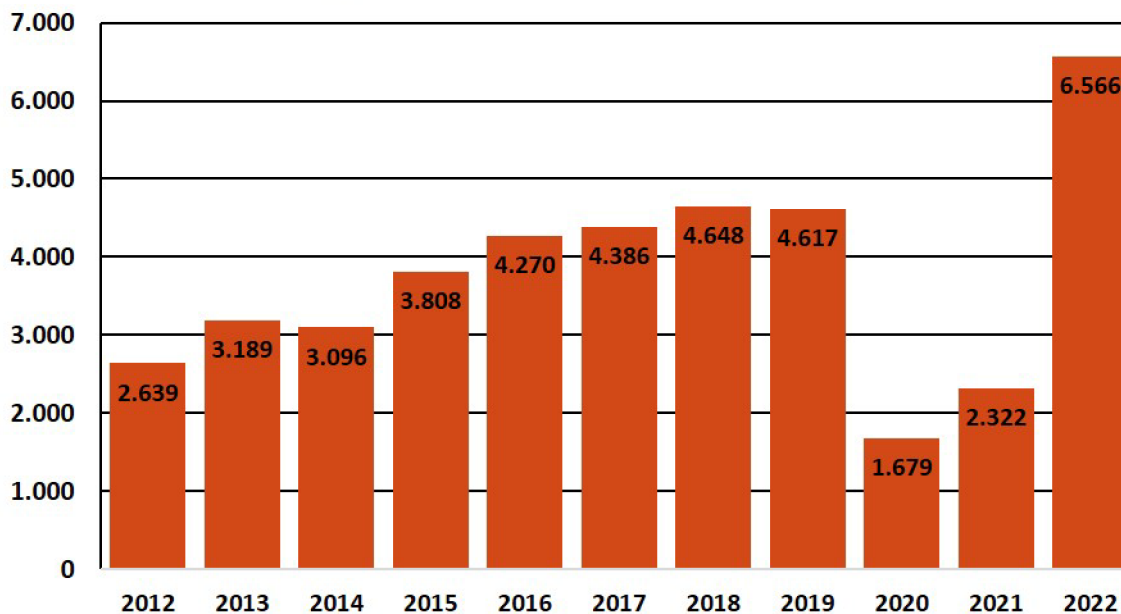

Turistbesøg dækker igen over interne forskydninger mellem danske og udenlandske besøg. Antallet af danske turistbesøg er i 2022 i alt 49.152, hvilket svarer til et fald på 5,3% (-2.753) i forhold til 2021. Derimod er antallet af udenlandske besøg vokset betragteligt. I 2022 lagde i alt 6.566 udenlandske turister vejen forbi Sagnlandet Lejre, hvilket er en stigning på 282,3% (+4.244 besøg) i forhold til 2021.

LEDELSESBERETNING

BESØGSTAL (fortsat)

Besøgstal udenlandske turister 2012-2022

Sammenlignet med et gennemsnit af årene 2012-2019 før COVID-19, er der i 2022 tale om en signifikant vækst på ca. 71%. Besøgsudviklingen i 2022 dækker således over flere forhold. Når skolerne fortsat ligger langt fra normal niveau i perioden 2012-2019, skyldes det ikke blot et efterslæb pga. COVID-19, men også fortsatte besparelser på skolebudget til faglige dagsekskursioner og lejrskoler. Når antallet af danske turister faldt i 2022 (særligt i sommerferien), skyldes det formentlig, at rigtig mange danskere valgte at rejse udenlands efter de seneste to års COVID-19 restriktioner. Til gengæld er stigningen så stor i antal udenlandske gæster i 2022, at det næppe alene kan forklares ved ophør af COVID-19, men også at Kongehallen, der blev indviet i juni 2020 midt under COVID-19 pandemien, nu begynder at vise sin internationale tiltrækningskraft.

Den positive "Kongehalseffekt" understøttes af Organisationen Danske Museers (ODM) analyse i januar 2023 af besøgsudviklingen på danske museer i 2022. Her har ca. 1/3 af museerne haft et besøgstal, der er mindst 10% lavere end i 2019 (19% museer ligger mellem 10-30% lavere i besøg end i 2019 og 12% har over 30% færre gæster end i 2019). Ca. 1/3 af museerne har omtrent samme eller op til 10% lavere besøgstal end i 2019. Kun 1/3 af museerne har i 2022 højere besøgstal end i 2019 (18% museer har 10-30% flere besøgende end i 2019 og 12% har over 30% flere besøg). Med et besøgstal på 67.161 i 2022 sammenlignet med 61.130 i 2019, ligger Sagnlandet Lejre 9,9% over 2019 niveau. Det kan tilskrives "Kongehalseffekten", trods fortsat turbulenser i brugeradfærd i 2022 pga. stigende inflation, voksende energiudgifter og generel usikkerhed i Europa som følge af krigen i Ukraine. Det er i lyset af denne fortsat ustabile markedssituation, at Sagnlandets Lejres resultat i 2022 skal betragtes.

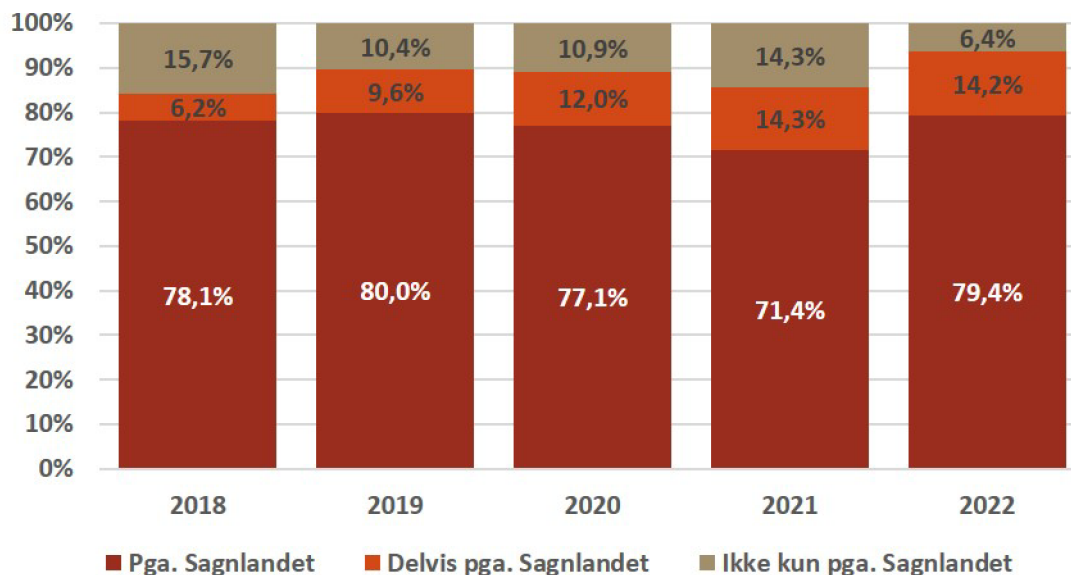
Interessen for at besøge Sagnlandet Lejre afspejles også i årets måling af vores attraktionskraft.

LEDELSESBERETNING

BESØGSTAL (fortsat)

Sagnlandet Lejres attraktionskraft 2021 Hvorfor besøger I Lejre-området?

I 2022 anfører ikke mindre end 79,4% af Sagnlandets gæster, at den eneste grund til deres besøg i Lejre-området skyldes ønsket om at besøge Sagnlandet Lejre. Andre 14,2% af årets gæster svarer, at deres besøg i Lejre området delvist skyldes ønsket om et besøg Sagnlandet. Sagnlandet Lejre opviser derfor en stærk "attraktionskraft", der styrker hele Lejre-områdets turisme med deraf afledte indtjeningsmuligheder for andre erhvervsdrivende i området. Sagnlandets afledte økonomiske betydning "uden for hegnet" vises også af årets samfundsregnskab (se afsnit "Samfundsregnskab").

GÆSTERNES TILFREDSHED

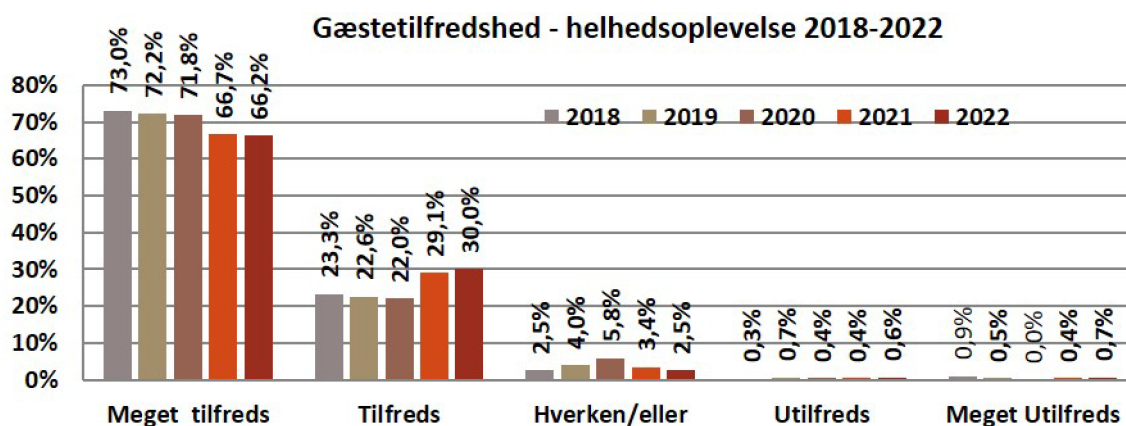
Sagnlandet måler hvert år gæsternes tilfredshed med besøg, personalets service, faglige viden, initiativ til dialog mv. Det sker vha. en fast spørgeramme, der gør det muligt at følge udvikling og evt. tilpasse aktiviteter på baggrund af gæsternes udsagn.

I 2022 blev de hidtidige uddelte papirskemaer for måling af tilfredshed udskiftet med et digitalt spørgeskema, som gæsterne selv kunne downloade via QR koder placeret forskellige steder og derefter let udfylde på deres smartphone. Det benyttede ikke mindre end 879 gæster/familier sig af i 2022. I publikumsanalysen kan gæsterne kvalitativt udtrykke deres tilfredshed på en skala fra 1 - 5, hvor 1 repræsenterer "Meget tilfreds" og 5 "Meget utilfreds". Desuden analyseres hvorfor og hvorfra gæsterne kommer, om de overnatter i området mv. Disse analyser bidrager til stadighed til at optimere og fokusere Sagnlandets service og markedsføringsindsats.

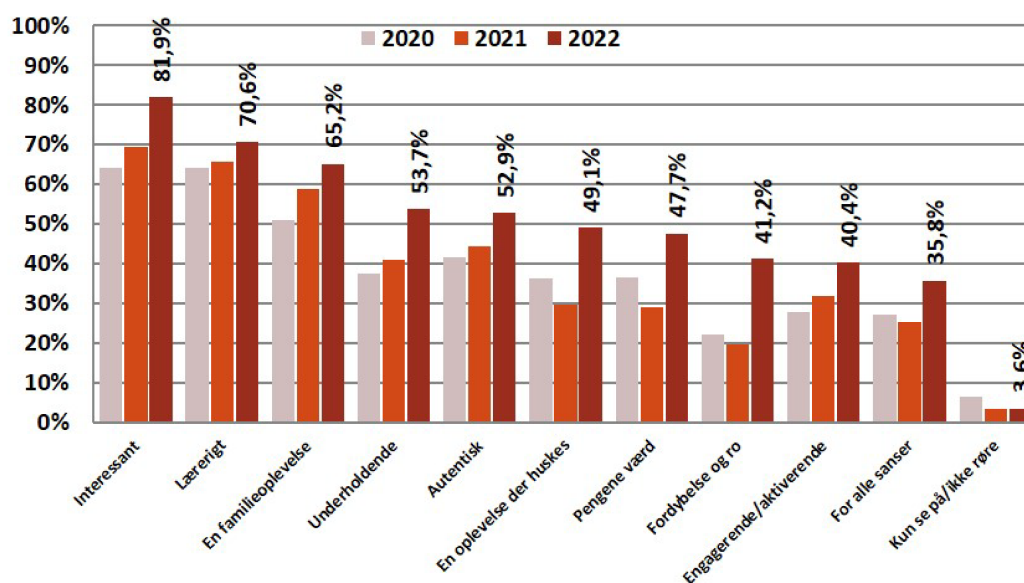
I 2022 beskriver 96,2% af gæsterne helhedsoplevelsen af deres besøg som "God" eller "Meget god". I 2021 var tallet 95,8 % "God" eller "Meget god".

LEDELSESBERETNING

GÆSTERNES TILFREDSHED (fortsat)

Gæsterne bliver desuden bedt om at karakterisere deres oplevelse og udbytte af besøget ved at vælge et eller flere udsagn, som de synes passer bedst. Som videnspædagogisk aktivitetscenter med driftstilskud fra Undervisningsministeriet er det glædeligt, at de tre udsagn ”Interessant”, ”Lærerigt” og ”En familieoplevelse” i alle år har ligget sikkert i top 3 blandt de 11 udsagn, som gæsterne kan vælge mellem. I 2022 karakteriserer 81,9% af gæsterne deres oplevelse som ”interessant” (2021, 69,8%). 70,6% som ”lærerigt” (2021, 65,8%) og 65,2% som ”en familieoplevelse” (2021, 58,8%).

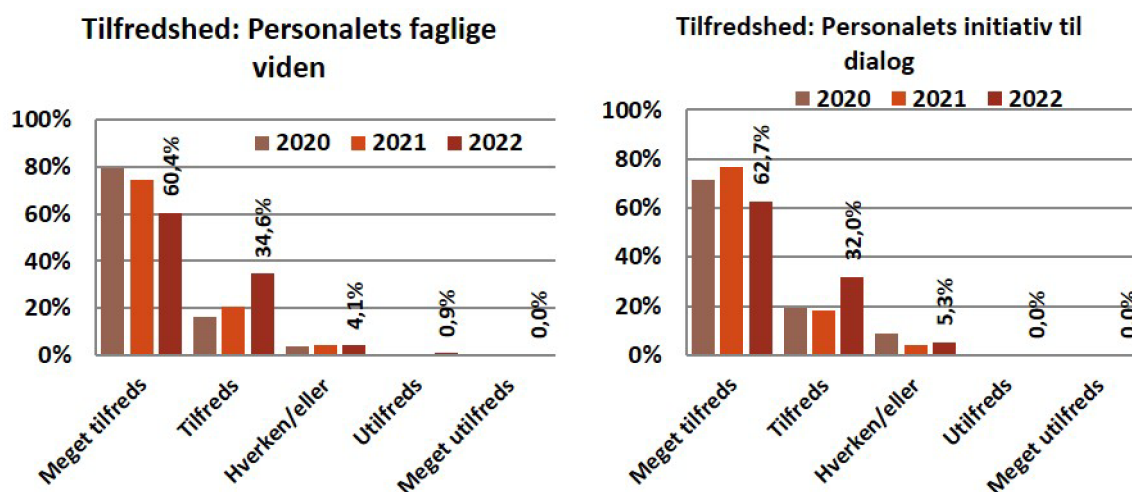
Gæsternes karakteristik af oplevelsen 2020-2022

Sagnlandet Lejre er en sæsonarbejdsplads, der hvert år tiltrækker mange studerende fra forskellige studieretninger på universiteter og professionskoler mv., der søger årets ledige jobs som sæsonansat formidlingsinstruktør. Efter screening og udvælgelse på baggrund af ansøgninger og samtaler, udvælges og ansættes årets team. For at sikre kvaliteten i Sagnlandet Lejres formidling, gennemfører vi hvert år et særligt, ugelangt introduktionsforløb for nyansatte. Introduktionsforløbet sikrer, at alle på tværs af uddannelsesbaggrund får en fælles forståelse og indsigt i Sagnlandets formål samt undervisnings- og formidlingsmål. Der arbejdes både med teoretiske oplæg og praktisk øvelser. I 2022 var fokus som tidligere år lagt på de to grundlæggende temaer: ”Hvordan skaber man ”det gode møde” med elever og gæster i henholdsvis undervisning og formidling” og ”Hvordan udnytter man narrativ formidling i rolle og dragt” som pædagogisk redskab. Et nyt, særligt kompetenceudviklings tema i 2022 var ”Sang og dans til forskellige tider”. Introduktionskurset blev fulgt op af følelæring og mesterlære hos Sagnlandets områdeansvarlige og øvrige erfarne formidlingsinstruktører i de forskellige historiske områder. De erfarne medarbejdere bistår med at inspirere og hjælpe de nyansatte med at finde deres egen autentiske formidlerstemme, der bliver baseret formidlers særlige faglige og personlige kvalifikationer.

LEDELSESBERETNING

GÆSTERNES TILFREDSHED (fortsat)

Det er hvert år fascinerende at opleve nye, unge studerende anno 2022 - hvoraf nogle aldrig har tændt et bål eller haft en økse, snittekniv eller spindetten i hånden - folde sig ud som nærværende formidlere, der med sikkerhed og venlig autoritet involverer vores forskellige gæstetyper i alt fra madlavning over bål og røgt af dyr og til diverse håndværksfærdigheder som f.eks. smedning, træarbejde, spinning og fremstilling af genstande af ler mv. Selv at stifte bekendtskab med sådanne basale færdigheder for livets opretholdelse bliver til sanselige oplevelser, som vores små og store gæster tager med sig videre i livet. Disse værdifulde gæsteoplevelser kan vi kun sikre ved at have et dygtigt team af godt oplærte formidlere. Det er takket være formidlingsinstruktøernes dialog og inddragelse af vores besøgende, at Sagnlandet Lejre kan sikre, at gæsterne får flere veje til at opleve og erkende nye perspektiver af fortidens levede liv. Sagnlandets formidlingsinstruktører udtrykker stor tilfredshed med den oplæring, der gennemføres. At Sagnlandet har dygtige og engagerede medarbejdere, der brænder for at give vores gæster gode oplevelser kommer til udtryk i gæsternes løbende bedømmelse af formidlerkorpsets evne til dialog og deres faglige viden. I 2022 er der forsat høj tilfredshed med formidlingsinstruktøernes initiativ til dialog, der ligger på 95,0 % "Tilfreds/Meget tilfreds". Det samme gælder vurderingen af fagligheden i formidlingen, der ligger på 94,7 % "Tilfreds/Meget tilfreds".

De kvantitative målinger af tilfredshed kan gæsterne vælge at uddybe med kvalitative kommentarer. Lidt citater fra forskellige gæstesegmenters kvalitative uddybninger af deres bedste oplevelser kan supplere de kvantitative bedømmelser. Stemning, landskab og engagerede medarbejdere fremhæves gang på gang. Udsagnene viser samtidig at forskellige oplevelser fremhæves. Sagnlandet Lejres alsidighed er med andre ord en styrke, der både appellerer til gæster på egen hånd, par, familier og vennegrupper:

- "Uformelle stemning. Børnene kunne løbe frit rundt uden løftede pegefingere". Børnefamilie.
- "De søde og imødekommende ansatte der har gode fortællinger". Børnefamilie.
- "Fortællingerne i Væverens hus og fortællingerne i Kongehallen, det utrolig smukke landskab og dyrene." Børnefamilie.
- "At lave noget spændende sammen med mine børn". Børnefamilie.
- "Meget hyggeligt at lave mel og dernæst kiks over bål i båldalen. Vikingemarkedet og vikingehallen. Men generelt bare det, at man kan prøve forskellige aktiviteter og at der er engagerende formidlere, der er meget imødekommende og hjælpsomme." Børnefamilie.
- "The children liked it very much. And the parents as well. Playing and walking around without looking the time." Børnefamilie.
- "Alle medarbejdere vi mødte var fantastiske tålmodige og formidlende for børn og voksne. TAK." Børnefamilie.
- "At gå på stylder. Det er ofte de små ting, som pludselig fanger børnenes opmærksomhed, og som vi kan bruge lang tid på." Børnefamilie.
- "At tale med vikingerne i kongsgården. At "slentre" med ulddamerne. At klappe geder og fodre karper. At nyde naturen." Børnefamilie.
- "Der stod en ung pige i Kongehallen i formiddags der virkelig favnede vores lille dreng så super fint, og fortalte gode historier på en ekstrem levende måde. Tusind tak for den oplevelse?." Børnefamilie.

LEDELSESBERETNING

GÆSTERNES TILFREDSHED (fortsat)

- *“Formidleren i kongesaen var den bedste og mest engagerede jeg nogensinde har oplevet. Det var en kvinde med mørk page. Vi var der søndag d. 21/8 kl ca 14. Send hende kæmpe ros. Hun fortalte så medrivende og var så god til at involvere børnene. Min datter på 8 var helt opslugt og vil nu være viking til fastelavn.” Børnefamilie.*
- *“I dag var det nok at grutte vores eget korn og bage brød af det. Men alt er godt og spændende. I går var vi her også, der var det sjovt at se der blev holdt ting og holmgang. Vi mangler stadig Kongehallen, som også var en kæmpe oplevelse for 2 år siden, da vi sidst var her.” Børnefamilie.*
- *“Keramikerne fortalte os nogle gode spændende ting og var meget søde.” Børnefamilie.*
- *“Min søn har autisme og krudt i rumpen og det er der plads til! Dejlig måde at være uden for på.” Børnefamilie.*
- *“Vi fik lagt en ting i offermosen som var det vi kom for. Min datter med autisme nyder generelt bare gåture i området .” Børnefamilie.*
- *“Pladsens til oplevelse! Det er fedt at kunne komme med min familie, og det dertil følgende aldersspænd, og få en oplevelse der kan rummes af alle og skabe rammerne for en dejlig dag Vi har været i lejre mange gange og kommer igen mange gange endnu!” Børnefamilie.*
- *“Roen og snakken i Jernalderen, med gode ansatte.” Børnefamilie.*
- *“Stenalder, fantastisk god oplevelse. Så flot og spændende formidlet af en person med meget viden at dele ud af (også for børn). Stor ros til formidleren, han formåede at gøre det nærværende og spændende - vores børn synes det var dagens højdepunkt.” Børnefamilie.*
- *“Vi har brugt sagnlandet siden de store unger var små og elsker at komme her. Ungerne kan tondse rundt og vi nyder roen der er. Vi kommer meget for naturen.” Børnefamilie.*
- *“Det er umuligt kun at vælge bare én oplevelse! Autenticiteten, engagementet og professionaliteten var at se som helhed gennem hele besøget.” Vennegruppe.*
- *“At opleve roen i de smukke omgivelser”. Vennegruppe.*
- *“Making bread and seeing the King’s Hall and the guide talking about it. The guides were very friendly and helpful in general.” Vennegruppe.*
- *“At få viden fra de lærerige medarbejdere.” Vennegruppe.*
- *“Som altid en virkelig dejlig og behagelig oplevelse.” Par uden børn.*
- *“Det er dejligt bare at kunne gå rundt, sanse og nyde stilheden i naturen. Samt at opleve de forskellige tidsaldre. Dejligt at der er folk igang rundt omkring, så det er liv i de forskellige landsbyer.” Par uden børn.*
- *“I dag primært landskabet. Vi kommer her også for landskabet nemlig. I dag var vi ikke opsøgende mht oplevelser. Der plejer at være godt engagement hos personalet.” Par uden børn.*
- *“Hunde=gratis adgang [på ”hundens dag”], at hunde må være overalt i snor. Se kongehallen og indtage kaffe/kage i Café Hvidesøhus som er meget hyggelig.” Par uden børn.*
- *“I enjoyed my authentic lunch in the café and exploring the Iron Age section of the park. It wasn’t very busy, and at times it felt like I had the place to myself. Walking around and enjoying the scenery was relaxing.” Individuel gæst.*
- *“Naturen som afveksles med historiske oplevelser. Jeg kan se jeg har gået 9000 skridt her i dag, uden at lægge mærke til det. Det har bare være ro og hygge”. Individuel gæst.*
- *“Alt! Roning i stenalderbåd. Kongehallen. Besøg på vævestuen. At gå i en så fredeligt landskab.” Individuel gæst.*

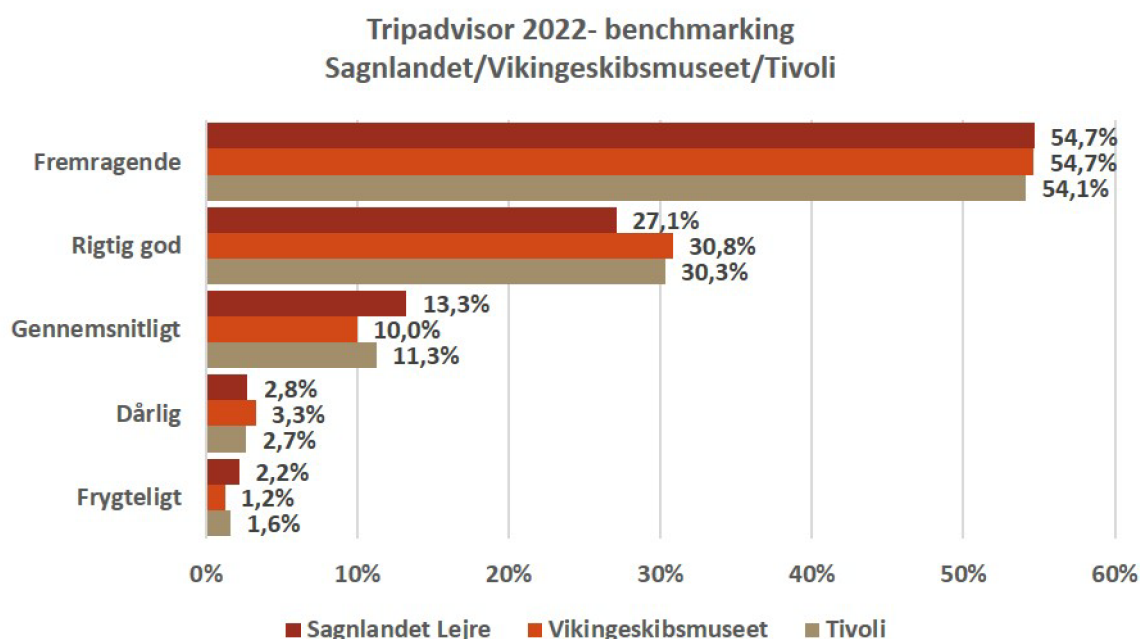
Adspurgte oplyser 98,6% af gæsterne, at de gerne vil anbefale et besøg i Sagnlandet Lejre til andre og 96,8% vil gerne besøge Sagnlandet igen.

Sagnlandet Lejre linker desuden til brugerplatformen *TripAdvisor* via hjemmeside for at ansprende gæster til anmeldelser. Anmeldelserne komplementerer Sagnlandets skriftlige gæsteanalyser. Benchmarking af gæstetilfredshed viser, at Sagnlandet ligger på ”markedsniveau” sammenlignet med en lokal samarbejdspartner, Vikingeskibsmuseet og et nationalt og internationalt dansk attraktionsikon, Tivoli.

LEDELSESBERETNING

GÆSTERNES TILFREDSHED (fortsat)

I 2022 bedømmes Sagnlandet Lejre som "Fremragende" af 54,7% af gæsterne (54,3% i 2021), som "Rigtig god" af 27,1% af gæsterne (27,4% i 2021) og som "Gennemsnitligt" af 13,3% af gæsterne (13,1% i 2021).

Skolernes tilfredshed registreres ligeledes løbende gennem faste evalueringsskemaer, der udleveres til lærerne og indsamles af medarbejderen umiddelbart efter endt undervisning. I 2022 er 98,4 % "Tilfreds" eller "Meget tilfreds" med deres undervisningsforløb. I 2021 var tallene 98,0 % "Tilfreds" eller "Meget tilfreds" med deres undervisningsforløb. Igen kan lidt kvalitative citater, skabe billeder af den værdi pædagoger, lærere og børn finder ved et undervisningsforløb i Sagnlandet Lejre:

- "Dygtige medarbejdere, god instruktion og sammenhæng for børnene." (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "Båldalen - prøv kræfter med fortinden").
- "Gode formidlere. God blanding af teori og praksis. Alle sanser var i spil. Det var en virkelighed "som alle levede sig godt ind i" (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "De første fiskere og jægere").
- "Meget rolige voksne. Det smitter. At alle næsten var med i de samme aktiviteter, men i forskellig kontekst (kønsopdelt). God "naturlig" evaluering over bålet. God blanding af information (teori) og aktiviteter (praksis)." (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "De første fiskere og jægere").
- "Når tingene bliver konkrete, og kroppen og sanserne bliver inddragt skaber det læring på et andet plan." (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "De første fiskere og jægere").
- "Børnene lærer godt igennem aktivering. Det er en bedre chance for at de kan huske det de lærer + at det giver en bedre reel forståelse for, hvordan folk levede i gamle dage." (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").
- "Vi har et 14-dages vikingetema. Sagnlandet er en enestående mulighed for at forbinde det teoretiske med en praktisk/kreativ forståelse." (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "Gaver til Guderne").
- "Fantastiske undervisere, som havde øje for hvad vores elever kunne klare." (lærer, blandet aldersgruppe på forløbet "Husmandsbørn i 1850'erne").
- "Søde medarbejdere, som tog sig god tid til os og var gode til at forklare i børnehøjde" (lærere 0. klasse på forløbet "Båldalen - prøv kræfter med fortiden").
- "Virkelig dygtige undervisere, med pædagogiske evner! Fedt med hands-on læring. Tilpas vente/stilletid." (lærer 0. klasse på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").
- "Utroligt gode vikinger der kunne medinddrage børnene og få dem alle til at føle sig vigtige" (lærere 0. klasse på forløbet "En dag som viking").

LEDELSESBERETNING**GÆSTERNES TILFREDSHED (fortsat)**

- "Formidlingen er blevet endnu bedre (mere forfinet) end tidligere." (lærer, 0. klasse på forløbet "Husmandsbørn i 1850'erne").
- "Vi kom for sent herud, men der blev stadig taget rigtig godt imod. Dejligt med flere små aktiviteter, så alle havde noget at lave" (lærer, 1. klasse på forløbet "Husmandsbørn i 1850'erne").
- "Det strækker sig langt udover læreplaner og information fra bøger, man får ting at man ikke kan læse sig til bl.a. om sprog." ((lærer 2. klasse på forløbet "Fra istidsjæger til skovbruger").
- "Meget livagtigt & nærværende med underviseren. Meget lærerigt!!!" (lærer, 3. klasse på forløbet "De første fiskere og jægere").
- " De voksne er virkelig dygtige formidlere - har rigtig god kontakt til børnene." (lærer, 3. klasse på forløbet "De første fiskere og jægere").
- "Troværdige udklædninger og fortællinger. God håndtering og tydelighed ift. Elevgruppe/ledelse og instruktion." (lærer, 3. klasse på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").
- " Meget inspirerende og indlevende fotælling om oldtiden. Fantastisk at vi besøgende oplever oldtiden "ved selv at være der" (lærer, 3. klasse på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").
- "Underviserne var gode pædagoger og var tydeligvis vant til skolebørn. Alle børn synes, det var så sjovt at arbejde og lave ting/mad selv. Offermosen var også et hit." (lærer, 3. klasse på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").
- "God tid og spændende fortællinger. Sjove lege og mange gøremål i forbindelse med adlavning. Børnene var meget engagerede" (lærer 3. klasse på forløbet "En dag som viking").
- "Engagerede undervisere og et rigtig godt og tætpakket program. Godt at eleverne blev aktiveret i gode aktiviteter." (lærer 3. klasse på forløbet "En dag som viking").
- " Fantastiske fortællinger, dygtige vikinger - også pædagogisk. Man overlader trykt børnene i deres varetægt" (lærer 3. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").
- " We really enjoyed the experience - very well run + explained for the children. Organised." (lærer 4. klasse på forløbet "Båldalen - prøv kræfter med fortiden").
- "Rigtig godt med person i karakter, påklædningen og indlevelsen var fantastisk og meget medrivende." (lærer 4. klasse på forløbet "Fra istidsjæger til skovbruger").
- "Børnene var aktive i en anden tid med fysiske aktiviteter de aldrig havde prøvet før. De brugte deres hænder." (lærer, 4. klasse på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").
- "Altid godt at aktivere eleverne med praktiske opgaver, der samtidig understøtter forståelsen for det historiske indhold." (lærer 4. klasse på forløbet "En dag som viking").
- "Meget imponerede over vores vikinge-underviseres nærvær og professionelle tilgang til os, eleverne samt aktiviteterne incl. Madlavning." (lærer 4. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").
- "Vi er blevet taget utrolig godt imod af alle formidlere. I er super nærværende & ansvarlige i jeres roller både som vikinger & lærer. I er gode til at skabe stemninger og fremstille alt som gode, pålidelige & nærværende mennesker. Tak for det. (lærer 4. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").
- "Ro og plads til fordybelse og indlevelse i vikingetiden. Fællesskab og samhørighed i grupperne. Fed oplevelse for os lærere at iagttage underviserne." (lærer 4. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").
- " Meget autentiske og engagerede undervisere, som tryllebandt vores elever" (lærer, 5. klasse på forløbet "De første fiskere og jægere").
- " Den pædagogiske tilgang var helt vild god." lærer, 5. klasse på forløbet "De første fiskere og jægere").
- " Sjovt + spændende + lærerigt. Super engagement fra Solvej + Sørine, og elever der går glade hjem efter en dejlig dag" (lærer, 5. klasse på forløbet "Husmandsbørn i 1850'erne").
- "Fantastisk ophold, gode faciliteter, RIGTIG dygtige instruktører." (lærer 6. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").
- "Host very helpful + accomodating. Active learning, fun, very inclusive. Organised, practical. Great learning experience." lærer 6. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").
- "Med de opdaterede faciliteter og anvendelse af disse, skabes der virkelig gode muligheder for sammenhold og fælles aktiviteter." lærer 6. klasse på forløbet "Lejrscole i vikingetiden").

LEDELSESBERETNING

GÆSTERNES TILFREDSHED (fortsat)

- *" Forgår i en afslappet stemning med tilpas skift mellem fortælling & forskellige aktiviteter, så eleverne både er stimulerede & engagerede." (lærer, 7. klasse på forløbet "Husmandsbørn i 1850'erne").*
- *"Meget lærerigt. Mange gode brugbare informationer. Passer perfekt til undervisningen i både dansk og historie" (lærer, 7. klasse på forløbet "Husmandsbørn i 1850'erne").*
- *"Klare rammer. Smilende og tålmodige medarbejdere" (lærer, 7. klasse på "specialforløb" tilpasset klassen).*
- *"Det oplevelsesbaserede, æstetiske arbejde er vigtigt alternativ til den kognitive tilgang til læring i folkeskolen." (lærer fra sprogcenter for voksne på forløbet "Fra istidsjæger til skovbruger").*
- *"Rigtig godt. Vi vil ikke kunne tilbyde eleverne samme muligheder på egen matrikel." (lærer fra sprogcenter for voksne på forløbet "Lejrskole i vikingetiden").*

Da vi ved, at vi kan gøre en forskel og både inspirere elever og lærere fagligt og socialt, er det naturligvis trist ofte at møde denne kommentar under svarmuligheden "Andet". Den afspejler såvel skolernes som Sagnlandet Lejres virkelighed og dagligdag efter konstante, løbende nedskæringer i Undervisningsministeriets driftstilskud år ud og år ind:

- *"Desværre er skolerne i dag for fattige til at komme på besøg endsige lejrskole. Det kunne jeg håbe I ville gøre noget for at ændre. (lærer, 6. klasse på forløbet "En dag i jernalderlandsbyen Lethra").*

ORGANISATION

Bestyrelsen

Ved årsmødet i marts 2022 indtrådte to nye medlemmer i bestyrelsen for Sagnlandet Lejre. I henhold til vedtægterne tiltrådte Lejre Kommunes ny borgmester, Tina Mandrup (V) efter kommunalvalget i november 2021 som afløser for afgangende borgmester Carsten Rasmussen (A). Folketingsmedlem og tidligere Minister for fødevarer, fiskeri og ligestilling og minister for nordisk samarbejde, Mogens Jensen (A) indtrådte ligeledes i Sagnlandet Lejres bestyrelse som afløser for forhenværende Undervisningsminister og nuværende direktør for LIFE Fonden, Christine Antorini.

Både Carsten Rasmussen og Christine Antorini har gennem henholdsvis 5 og 6 års engageret bestyrelsesarbejde ydet en værdifuld indsats for fremme af Sagnlandet Lejres arbejde. Der skal derfor her rettes en stor og varm tak til begge for godt og værdsat samarbejde.

Medlemskab af Dansk Industri (DI)

Efter fælles drøftelser i *Sammenslutningen af Videnspædagogiske Aktivitetscentre i Danmark (VPAC)* har alle 15 VPAC'er ved årsskiftet 2022/2023 besluttet at lade sammenslutningen indgå som foreningsmedlem under DI. Ved samme lejlighed har alle 15 VPAC'er individuelt indgået medlemskab med DI. Sammenslutningens medlemskab af DI betyder, at DI opretter et særligt sekretariat, der fremadrettet bistår VPAC'erne med foreningens drift, herunder bestyrelsesmøder, årsmøde og generalforsamling og også det politiske arbejde med interessevaretagelse og kommunikation mv. Det primære mål er, at få professionaliseret VPAC'ernes politiske arbejde, herunder ikke mindst at få større politisk gennemslagskraft og indflydelse på VPAC'ernes økonomiske tilskud og betingelser. DI arbejder bl.a. på, at omprioriteringsbidraget på 2 % bliver afskaffet fra og med 2023, en omkostning som museerne blev fritaget for i 2022. Et andet indsatsområde er arbejdet for, at turismeområdet skal betragtes som et erhverv, hvortil kulturinstitutioner som VPAC'er yder væsentlige bidrag som del af oplevelses- og turismeøkonomien i Danmark. Endelig arbejder DI sammen med VPAC'erne for, at formidling af kulturhistorie og naturvidenskab er vigtig for børn og unges dannelse og interesse for videnskab og derfor bør prioriteres højere politisk.

LEDELSESBERETNING

ORGANISATION (fortsat)

Strategi for fonds- og forskningsindsatser

Som opfølgning på bestyrelsens og ledelsens strategiudviklings seminar i 2019 blev der fastsat en retning for Sagnlandets langsigtede udvikling efter opførelse og indvielse af Kongehal i 2020 under overskriften:

- **VISION: "Sagnlandet Lejre skal udvikle sig til en minidestination med Kongehallen som epicenter".**

Den vision fungerer nu som ledestjerne indenfor Sagnlandets indsatser og arbejde på tværs af afdelinger og enheder samt i eksterne samarbejdsrelationer turismesamarbejder, markedsførings og branding indsatser.

Som opfølgning på udviklingsstrategien besluttede bestyrelsens i 2021 en overordnet fondsstrategi, hvor følgende fem større projekter skal være i fokus i de kommende år. I tilfældig rækkefølge omfatter de:

- Publikation om Kongehallen og Sagnlandet Lejres bagvedliggende forskningsindsats, der er lagt til grund for centrets genskabelse af Danmarks største bygning fra oldtiden, kongehallen fra 700-tallet, der blev udgravet ved Gl. Lejre i 2009.
- Dyrenes Sagnland - Dyr i tro & tjeneste. Anlægs- og formidlingsprojekt, der skal fremme formidlingen af Sagnlandets dyrehold i samspillet "natur & kultur" i forhold til Sagnlandets forskellige historiske miljøer.
- Væv på vægge- Fortællinger i billedvæv og boligtekstiler. Forsknings- og formidlingsprojekt, der skal forsyne Kongehallen og dens møbler med eksempler på datidens ypperste boligtekstiler til højsæder, bænke, vægtæpper mv.
- Den herligste hal - Farvestrålende fortidsarkitektur. Udsmykningsprojekt for fortsat nyhedsværdi af kongehallen. Bemaling af Kongehallen på baggrund af den publikation, Farverige Vikinger, som Sagnlandet Lejre sammen med SAXO-Instituttet, Københavns Universitet udgav sammen med 9 forskere i 2018 efter stort forskerseminar i Sagnlandet i 2016.
- Høj & Højfolk - Vikingernes verdensopfattelse. Anlægs- og formidlingsprojekt og det "tredje bygnings element" i Kongehalsprojektet, der skal tilvejebringe et digitalt formidlings- og udstillingsrum, hvor bl.a vikingernes religiøse forestillingsverdner og nordisk mytologi kan formidles.

Realisering af de enkelte projekter er dynamisk og vurderes i forhold til de fundraising muligheder, der måtte vise sig relevante. I forskningsstrategien er der desuden lagt vægt på, at Sagnlandets forskningsindsatser og samarbejder skal prioritere udvikling af sine eksisterende styrkepositioner inden for keramik- og tekstilteknologi samt formidlingsdidaktik og læring. I den sammenhæng kan det nævnes, at Sagnlandet Lejre Ultimo 2022 har indledt et nyt dragtrekonstruktionsprojekt med Nationalmuseet. Sagnlandet Lejres Dragtværksted skal lave en ny rekonstruktion af Danmarks mest berømte gravfund fra bronzealderen, *Egtved-pigen*. Ud over at den unge kvindes dragt skal rekonstrueres efter de seneste videnskabelige analyser, skal den gravlagtes store, vævede tæppe, der aldrig tidligere er rekonstrueret, laves af Sagnlandet Lejres Dragtværksted. Projektsamarbejdet strækker sig langt ind i 2023 og rekonstruktioner vil efterfølgende indgå i Nationalmuseets udstilling.

I 2022 er der arbejdet på realisering af to af forskningsstrategiens fem store projekter:

Kongehalspublikation: Takket være et års forskningsorlov til Sagnlandet Lejres direktør i perioden 1. april 2021-31/3 2022 foreligger nu et omfangsrigt råmanuskript til publikation om Sagnlandet Lejres genskabte Kongehal. Bogen har den foreløbige arbejdstitel "*Kosmologi, Kongemagt & Kongelige Haller*". Den kommende publikation bygger på en bred vifte af kilder. De omfatter både arkæologiske fund, ikonografiske kilder, historiske kilder, etnografiske kilder, islandske sagaer, fornaldersagaer, skjaldekvad samt mytologiske kilder og folketro. Et af bogens vigtige formål har været at tilvejebringe et samlet overblik over primærkilder. Materialet skal i de kommende år danne fagligt grundlag for fortsat udvikling af spændende formidling og undervisning i Sagnlandets nybyggede royale kongehalsmiljø på grænsen mellem yngre jernalder og vikingetid. I bogen belyses samspillet mellem jernalderens og vikingetidens kosmologi (dvs. den religiøse forståelse af verdens sammenhæng og indretning) og hvordan denne mentale kosmologiske verdensopfattelse er kommet til udtryk i de kongelige hallers arkitektur, indretning og rituelle brug. I løbet af 2023 skal der tilvejebringes eksterne midler til bogens publikation.

LEDELSESBERETNING

ORGANISATION (fortsat)

Projekt Dyrenes Sagnland: I gennem hele 2022 er der arbejdet på at rejse eksterne fondsmidler til Projekt Dyrenes Sagnland. Det var derfor en overordentlig stor glæde at *Annie & Otto Johs. Detflef's Fonde (OJD-fondene)* den 3. oktober 2022 meddelte tilsagn om en overordentlig generøs bevilling på 52,3 mio. kr. til fuldfinansiering af det samlede projekts forskellige elementer jvf. nedenfor. Som grundlag for den opnåede fondsbevilling, var der siden november 2021 arbejdet på udvikling af et gennemarbejdet fondsprospekt ledsaget af kvalificeret budget i samarbejde med Wohlert Arkitekter. Undervejs i dette arbejde er der afholdt flere møder og besigtigelser med forskellige medarbejdere fra Lejre Kommunes afdeling for Teknik og Miljø, med FORS og med diverse entreprenører for bedst muligt at sikre projektets bygbarhed og prissætning. Med Projekt Dyrenes Sagnland ønsker vi at styrke og udbygge vores formidling af Sagnlandets historiske dyreracer, der fra stenalder til 1800-tal har spillet en vigtig rolle i samfunds- og landskabsudvikling. Prospekt og byggeprogram er udviklet på baggrund af stort personale seminar med deltagelse af alle Sagnlandet Lejres fastansatte medarbejdere. Ved seminaret var opgaven at sikre projektets relevans og funktionalitet ved at anskue det ud fra forskellige brugeres behov. Brugerne omfattede familieturister, skoler og erhvervsturister samt dagligt driftspersonale. Seminarets værdifulde input blev efterfølgende viderebearbejdet i en mindre projektarbejdsgruppe på otte personer og yderligere kvalificeret gennem studiebesøg og dialog med medarbejdere og ledere ved andre attraktioner som *Skandinavisk Dyrepark*, *Det Grønne Museum*, *Kattegatcentret* og *Ree Park Safari*. Det samlede prospekt og byggeprogram omfatter - ud over en grundlæggende byggemodning i form af etablering af vand, el, fibernet og kloak - fem forskellige hovedelementer:

- Det Grønne Hus er en ny udstillingsbygning på ca. 325 m², der er suppleret med udendørs formidlingsscene og aktivitetsområder. Udstillingsbygningen er opdelt i to zoner, udstillings-zone og fordybelseszone, der efter behov kan sammenlægges eller adskilles. Fleksibel zoneopbygning skal sikre, at bygningen kan håndtere flere brugergrupper med forskellige behov samtidigt, herunder f.eks. præbooket naturvejlederundervisning, foredrag og møder, samtidig med, at udstillingsområde er tilgængeligt for alle gæster på egen hånd.
- Den Vilde Vej er en 330 meter lang kørestolseget panorama- og oplevelsesrute, der leder gæsterne gennem to store dyrefolde med henholdsvis vildsvin samt får, geder og kreaturer. Den Vilde Vej konstrueres som en bred træbro, der slynger sig gennem et naturskønt og stærkt kuperet istidsmoræne landskab og visse steder når op i 5-6 meters højde over terræn. Den Vilde Vej begynder ved *Dragtværksted* og leder med en svag og jævn stigning frem til 1800-tals områdets *Krikkebjerghuse*, der hidtil har været vanskeligt tilgængeligt for dårligt gående pga. de store terrænforskelle.
- To "Madpakkeoaser" for familiepicnic i det grønne med tilknyttet legeområde for Sagnlandets mindste gæster etableres ved henholdsvis *Krikkebjerg Huse* og *Det Grønne Hus*. Legeområderne ved henholdsvis *Krikkebjerg Huse* og *Det Grønne Hus* består af smukke klatredyr af et udvalg af henholdsvis 1800-tallets tamdyracer og stenalderens vilde jagtdyr. De skal stimulere motoriske færdigheder hos de mindste børn samtidig med, at de illustrerer udvikling af fauna og klima i Danmark.
- Vinterstalden er en ca. 300m² stor, moderne lødriftsstald, der både øger dyrevelfærd og letter håndtering af dyrehold. Vinterstalden gør der samtidig muligt at udvikle undervisningsforløb, hvor skoleklasser kan komme med Sagnlandets naturvejleder og dyrepasser "bag kulisserne" og komme helt tæt på dyrene og lære om deres adfærd, håndtering mv.
- Værkstedrensovering omfatter en opgradering af Sagnlandet Lejres nuværende driftsfacilitet *Tømmerladen* med tilhørende omgivelser. Tømmerladen ligger i nær tilknytning til det sted, hvor den kommende Vinterstald skal opføres. Samspil mellem *Tømmerlade* og *Vinterstald* skal sikre effektiviseret drift af Sagnlandet Lejre som et økologisk besøgslandbrug.

Projekt Dyrenes Sagnland skal desuden konstrueres så bæredygtigt som muligt, f.eks. ved integration af jordvarme og solceller. De forskellige elementer i Projekt Dyrenes Sagnland skal etableres etapevis gennem de kommende år og forventes fuldt realiseret senest i 2026.

LEDELSESBERETNING

ORGANISATION (fortsat)

Kvalitetsledelsessystem og forretningsudvikling

I 2020 blev der taget initiativ til udvikling af et samlet kvalitetsledelsessystem for Sagnlandet Lejre. Det omfattende arbejde - der vil vare flere år - skal sikre, at væsentlige arbejdsgange og procedurer i alle Sagnlandets Lejres forskellige afdelinger efterhånden dokumenteres og nedskrives efter et fast system. Kvalitetsledelsessystemet skal sikre ensartethed, overskuelighed og transparens i organisationen, dens opgaver og ressourcer for at sikre bedst mulig opgaveløsning, prioritering og bemanning. Efter et vel gennemført generationsskifte i Sagnlandet Lejres vikingeområde i maj 2022, er der i årets løb arbejdet videre med udvikling og dokumentation af områdets procedurer, der samtidig tager hensyn til områdets omfattende fysiske forandring efter opførelse og åbning af Kongehalsmiljøet i sommeren 2020. Der er ligeledes arbejdet med procedurer for Jernalderområdet, herunder procedurer for afvikling af faste gruppearrangemeter for blandt andet virksomheder. Der er ligeledes arbejdet med nedskrivning af de væsentlige elementer i Sagnlandet Lejres pædagogik og didaktik. Endelig er der taget hul på en revision og sortering af Sagnlandets efterhånden meget omfattende bibliotek, der på sigt skal registreres i et nyt, professionelt biblioteksdatabasesystem.

MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKATION

Sagnlandet Lejre arbejder for at skabe positiv opmærksomhed omkring sit alsidige virke. Herved bidrager Sagnlandet med positiv opmærksomhed om Lejre Kommune og Region Sjællands unikke kulturhistoriske værdier og oplevelser for kulturturister, børnefamilier, skoler og institutioner, der ønsker at kombinere leg og læring med aktive natur- og kulturoplevelser. Kommunikations- & Salgsafdelingens aktive PR-indsats omfatter i stadig større omfang sociale medier og digitale platforme, mens trykte medier - som i samfundet generelt - er i aftagende. Dertil kommer samarbejder med diverse medieaktører på ad hoc basis, typisk filmselskaber og lignede. Afhængigt af medie- og målgruppe vinkler og skriver vi historierne forskelligt for at nå så stor en del af Danmarks befolkning som muligt. Målet er at styrke befolkningens interesse for kulturhistorie i almindelighed og kendskabet til Sagnlandet Lejres kulturhistoriske arbejde og aktiviteter i særdeleshed. Det skal sikre, at Sagnlandet er "top of mind", når familier og turister skal vælge mellem dagens mange eksisterende kultur- og oplevelsestilbud.

Digital PR via www.sagnlandet.dk

I 2022 har pr. 31/12 i alt opnået 98.031 unikke brugere. Samme periode i 2021 lød på 123.015 unikke brugere. Det umiddelbart voldsomme fald på -20,4% i forhold til sidste år, skyldes eksterne faktorer. I første del af 2022 blev der i Danmark indført skærpede teknologiske og lovgivningsmæssige krav. De fik Google Analytics til at ændre deres hidtidige algoritmer og skærpede GDPR-regler fik bl.a. Apple til at indsamle langt færre data i forbindelse med gæsters websitebesøg. Hertil kom ny opsætning af "tracking funktioner" fra mange IT-leverandørers produkter. Hvor brugerne tidligere selv har skullet slå tracking fra (hvad mange har glemt/undladt), når de surfer på nettet, har ny skærpet lovgivning gjort det almindeligt, at brugere af telefoner eller andre devices aktivt skal lå tracking til. Samlet set har samspillet af disse udefrakommende ændringer medført, at det dels er blevet vanskeligere at spore besøg på sin hjemmeside og dels er effektiv SEO (Søgemaskine optimering) blevet vanskeligere. Konsekvensen er forringet mulighed for registrering af website besøg i forhold til tidligere. Ydermere har Google annonceret, at deres nuværende analyseværktøj Google Analytics Universal nedlægges per 1. juli 2023. Systemet erstattes af Google Analytics 4. Det har - og vil fortsat fremadrettet - betyde en forringelse af de data, som Sagnlandet Lejre har mulighed for at indsamle. Fra 2023 vil Sagnlandet derfor skifte til det nye system samtidig med at lovmæssigt krævede ændringer og begrænsninger for dataindsamling vil blive implementeret. Det vil samtidig blive fulgt af omprioritering af Sagnlandet Lejres website strategi, hvor fokus vil blive hurtigst muligt at forsøge at tilpasse hjemmesidens indhold og SEO til det nye system og de anderledes sammensatte søgealgoritmer, der måtte vise sig relevante i 2023.

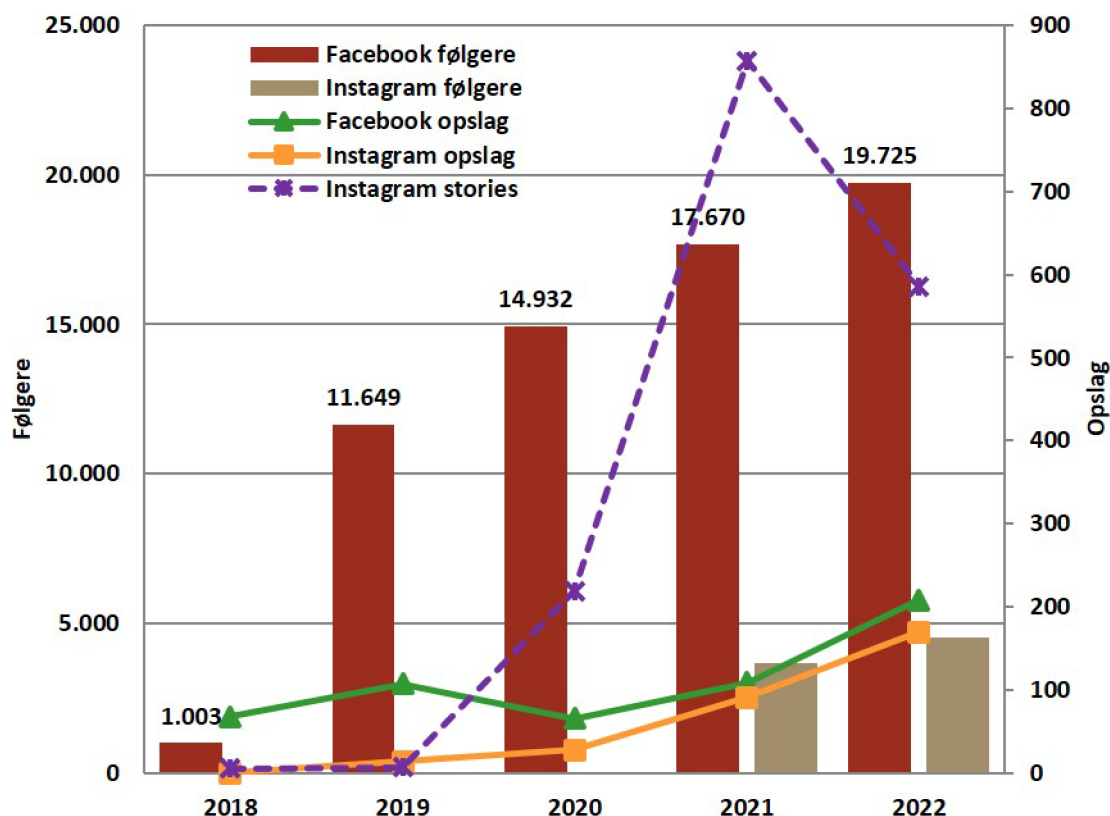
LEDELSESBERETNING

MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKATION (fortsat)

Digital PR via SOME

I 2022 er der lavet 208 status opdateringer på [www.facebook.com / SagnlandetLejre/](http://www.facebook.com/SagnlandetLejre/) i form af fortællinger, foto og videoklip og 170 opslag og 586 stories på www.instagram.com/sagnlandetlejre.

SoME – udvikling 2018-2022

I 2022 har Sagnlandets Kommunikationsafdeling valgt at fastholde sidste års opprioritering af indsats på sociale medier som Facebook og Instagram, delvis på bekostning af andre indsatsområder som f.eks. produktion af journalistisk bearbejdede pressemeddelelser. Denne strategi er valgt af to årsager. Dels er planlægningen af Sagnlandet Lejres sæsonprogram og aktiviteter, og dermed den værdikæde af info der går forud - ofte op til 8 måneder - før afvikling af konkrete aktiviteter - endnu påvirket af organisatoriske efterveer af Covid19-pandemien. Dels øges sociale mediers effektivitet, bredde og rækkevidde, mens rækkevidde for traditionelle, trykte, betalingsmedier fortsat falder. Den øgede indsats med Sagnlandets Lejres SoMe platforme har medført, at Sagnlandets:

- Facebookprofil: har opnået 19.725 følgere (+11,6%) i 2022 (17.670 følgere i 2021).
- Instagramprofil: har opnået 4.539 følgere (+22,9%) i 2022 (3.693 følgere i 2021).

Presseindsats og særlige mediesamarbejder

I 2022 har Sagnlandet Lejre produceret 9 pressemeddelelser, målrettet særligt udvalgte medier, som herefter har produceret redaktionelle historier. Pressemeddelelserne har dels handlet om konkrete oplevelser, man som gæst kan få i Sagnlandet Lejre, dels om Sagnlandet Lejres særlige fagligheder, f.eks. inden for tekstilteknologi og endelig særlige nyheder som OJD-Fondenes store donation til projekt Dyrenes Sagnland.

År 2022 har desuden budt på flere særlige mediesamarbejder. Her skal følgende to kort fremhæves:

- DR Ramasjang og DR's produktionspartner Mainland Aarhus om børneprogramserien *Mission Valhalla* i 12 afsnit og med en særlig musiktrailer optaget i Kongehallen. I Mission Valhalla kunne børnene opleve alle de kendte og populære Ramasjang karakterer i roller som de nordiske guder. Hr. Skæg som Odin, Motor Mille som Idun, Onkel Reje som Thor, Silja som Freja og Kristian som Loke. Alle afsnit er optaget rundt i Sagnlandet Lejres landskab og historiske miljøer. Første afsnit

LEDELSESBERETNING**MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKATION (fortsat)**

af børneprogrammet havde premiere 1/7 2022 på DRs' Ramasjang-kanal (). I løbet af 2022 er afsnittene samlet set sendt 90 gange på landsdækkende flow-TV, hvortil kommer streaming. DR LÆR har desuden produceret undervisningsmaterialer om Nordisk Mytologi til børneserien.

- DR 2 om dokumentarserien *Gåden om Odin* i 5 afsnit. Den historiske dokumentarserie er planlagt til fem afsnit og følger op på *Gåden om Danmarks første konge*, en af de kvalitativt bedste, danskproducerede historieprogrammer, der blev sendt ultimo 2021. I begge dokumentarserier er historiker og journalist Cecilie Nielsen vært og Sagnlandet Lejres Kongehal brugt som ramme for en række interviews af et ekspertpanel af forskere. I 2022 omfatter ekspertpanelet bl.a. Sagnlandet Lejres bestyrelsesmedlem professor ph.d. Søren Michael Sindbæk og Sagnlandet Lejres direktør. I *Gåden om Odin* optræder Kongehallen selv desuden i en selvstændig rolle for dramadokumentaroptagelser med flammende langild ved hvilken en religionshistoriker konfronteres med en oldtidskonge konge i fuld ornat fra yngre jernalder. Første afsnit sendes 8. marts 2023.

Tour de France i Lejre

Afholdelsen i juli 2022 af *Tour de France* i Danmark blev en helt ekstraordinær og verdensomspændende PR-mulighed, som Sagnlandet Lejre lagde stor energi i og i et godt samarbejde med Lejre Kommune. Ruten løb mindre end 3 kilometer fra Sagnlandets Lejres hovedindgang. Det betød dels at adgangsvejen til Sagnlandet Lejre var afspærret lørdag 2. juli, hvorfor vi måtte holde lukket for gæster, og dels, at cykelløbet gav en række helt unikke muligheder for eksponering og synliggørelse af Sagnlandet Lejre og ikke mindst vores store vikingetids kongehal. Under selve cykelløbet blev det valgt at fokusere på 3 forskellige indsatser:

- Fysisk markering og fejring i landskabet som skulle tiltrække opmærksomhed fra Tour de France studiets helikopter og tv-kameraer under afviklingen af etappen 2. juli
- Deltagelse med repræsentanter i vikingedragt i VIP og startområdet for etappen i Roskilde.
- Stemningsskabende tilstedeværelse, gæsteunderholdning og uddeling af rabatbilletter under Gul Folkefest i Lejre. Dette samarbejde var godt faciliteret af Lejre Kommune og Lejre Bibliotek og Arkiv.

Efter en velafviklet etape med dansk sejr, havde den samlede indsats blandt andet resulteret i over 3000 uddelte rabatbilletter, et pressedækket møde mellem en velklædt fransktalende Sagnlands-viking og Tourens direktør Christian Prudhomme, samt TV-eksponering af Sagnlandet Lejre i 190 lande. Eksponeringen inkluderede vikinger klædt fra top til tå i Dragtværkstedets specialproducerede, plantefarvede vikingedragter i Tour-gul, et 20 meter langt special produceret banner langt i Sagnlandet Lejres mægtige skibssætning og - ikke mindst - Kongehallen selv, som både blev vist og omtalt under etappen.

Forud for Tourens besøg i Danmark blev Sagnlandet Lejre og Kongehallen markedsført viralt i Frankrig, Tyskland, Holland, Italien og England fra ultimo marts og frem til Tourens afvikling som et *Must-see* i samarbejde med VisitDanmark. VisitDenmark havde til den brug produceret en humoristisk, digital kampagnevideo til det europæiske marked i fem, landsdelsspecifikke versioner. Sagnlandet Lejres Kongehal var repræsentant for en særlig seværdighed på Sjælland, Ny Carlsberg Glyptotek for Hovedstaden, Fjordens Hus af Olafur Eliasson for Østjylland, H. C. Andersens Hus for Fyn og "Sønderjysk kaffebord" for Sønderjylland. Kampagnen kan ses på <https://www.youtube.com/watch?v=gqqPhZAHPE>.

LEDELSESBERETNING**MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKATION (fortsat)****Øvrige PR-samarbejder**

Udover diverse tv- og filmsamarbejder, der eksponerer Sagnlandet og provinsen som udflugtsmål på mere utraditionel vis, er en vigtig turismefremme indsats det faste samarbejde med VisitFjordlandet og andre turismeaktører i området. Udover stort indstik i Jyllandsposten om området som attraktivt feriemål er samarbejdet om en gratis shuttlebus service baseret på "hop on-hop off princip" for turister gentaget i højsæson 2022 i opdateret og forbedret udgave på baggrund af pilotforsøget i 2021. Shuttlebussen kørte efter fast ruteplan gæster gratis rundt i VisitFjordlandets naturskønne område, der dækker Roskilde, Frederikssund og Lejre kommuner. I 2022 havde bussen stop ved Sagnlandet 3 dage om ugen flere gange dagligt (onsdag, fredag og søndag). Shuttlebussen, en gul HT bus dækket af visuelt materiale, understøtter fortællingen om Fjordlandets mange attraktive udflugtsmål, herunder Sagnlandet Lejre. Bussen var således på den ene langside dækket af kæmpegrafik af Kongehallen. Formålet med shuttlebussen er, at gøre det lettere for publikum uden egen bil at besøge områdets attraktionerne.

Et andet særligt samarbejde i 2022 har været udviklingen af et rollespilssværd i samarbejde med producenten *Epic Armory*. Der er tale om det første rollespilssværd, der i alle mål og detaljer er konstrueret efter et originalt vikingesværd udvalgt af Sagnlandet Lejre. Forlægget er det fornemme sværd "Osted-sværdet", der blev fundet i 1834 i Osted i Lejre Kommune. Originalen er udstillet på Lejre Museum, mens Sagnlandet Lejre har fået fremstillet en smuk rekonstruktion i metal, der anvendes i formidlingen i Kongehallen. Takket være rollespils-kopien i hårdt skum kan skolebørn nu prøve at kæmpe med en nøjagtig kopi af sværdet. Det specielle samarbejde er resulteret i en engelsksproget, international PR-video på sociale medier: https://www.youtube.com/watch?v=JmZj6WcT_v4&t=8s.

Sidst men ikke mindst har TRAP Danmark valgt et foto af Sagnlandet Lejres Kongehal som forside på deres rigt illustrerede bog om Lejre Kommune, der udkom maj 2022. Bogen rummer omfattende viden om Lejre Kommunes natur, historie, kultur og samfundsforhold beskrevet af 123 forskere og eksperter.

LEDELSESBERETNING

ÅRSRESULTAT 2022

Siden 2016 har resultatopgørelsen afspejlet, at Fonden Sagnlandet Lejre har bygget ”Sagnkongernes Verden” finansieret af private fonde. Det gælder fortsat i resultatopgørelse 2022, om end i begrænset omfang, idet den sidste inventarproduktion og indretning næsten blev tilendebragt i 2022. Sagnlandets dækningsbidrag udgør i 2022 i alt 22,6 mio. kr. sammenlignet med 22,8 mio. kr. i 2021. Selvom Sagnlandet Lejre i 2022 har formået at øge sine egne indtægter med ca. 11% i forhold til 2021, ender året med et samlet underskud på 1,3 mio. kr. Heraf udgør 0,4 mio. kr. dog træk på henlæggelser på reserven til særlige vedligeholdelses opgaver, mens andre 0,4 mio. kr. afspejler årets ekstraordinære udgifter til energi, brænde og foder, hvor priser er steget voldsomt pga. krigen i Ukraine. De sidste 0,5 mio. kr. afspejler, at Sagnlandets forventning til vækst mål på egne indtægter ikke kom helt i mål.

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR-31. DECEMBER	2022 (kr.)	2021 (kr.)
Undervisningsministeriet (driftstilskud)	5.230.000	5.263.000
Lejre Kommune (driftstilskud)	2.290.415	2.285.000
Diverse offentlige	61.360	115.166
Entreindtægter	6.844.256	5.970.040
Varesalg, butik og kiosk	3.631.230	3.235.897
Øvrige indtægter	2.951.729	4.288.529
Periodisering donationer (Velkomstcenter 2009, Hvidesøhus 2019, Sagnkongernes Verden 2021)	2.472.748	2.234.923
NETTOOMSÆTNING	23.481.738	23.392.555
Vareforbrug	-2.339.080	-2.162.431
Andre driftsindtægter (Omsætning indkøbscentral – byggeri Sagnkongernes Verden)	474.267	526.298
Andre driftsindtægter (Lønrefusioner))	968.788	1.019.548-
Andre driftsindtægter (Lønrefusioner))	968.788	1.019.548-
DÆKNINGSBIDRAG	22.585.713	22.775.970
Personaleomkostninger	16.477.596	-16.077.964
Øvrige omkostninger (salgs-, ejendoms-, auto- og administrationsomkostninger)	-4.198.912	-4.213.651
Af- og nedskrivninger	-1.296.350	-1.327.662
Andre driftsomkostninger (omkostninger vedrørende byggeri Sagnkongernes Verden)	-464.965	-517.024
DRIFTSRESULTAT	-280.481	639.669
Indtægter af kapitalandele	-839.703	-818.550
Andre finansielle omkostninger	-151.812	-129.458
ÅRETS RESULTAT	-1.271.996	-308.339
FORSLAG TIL RESULTATDISPONERING		
Henlæggelser til reserve til særlige vedligeholdelsesopgaver ¹⁾	0	0
Overført resultat	-1.271.996	-308.339
I ALT	-1.271.996	-308.339

¹⁾ Sagnlandets mange historiske miljøer er særdeles vedligeholdelseskrævende. Hensatte midler gør det muligt at gennemføre større, samlede renoveringer af bygninger og landskabsinstallationer på forsvarlig vis

LEDELSESBERETNING

SAMFUNDSREGNSKAB

I tilknytning til det ordinære årsregnskab udarbejder Sagnlandet Lejre hvert år et samfundsregnskab. Samfundsregnskabet illustrerer, hvordan Sagnlandets tilstedeværelse og aktiviteter har positiv indflydelse på den økonomiske omsætning i samfundet uden for Sagnlandet.

En vurdering af Sagnlandets samfundsmæssige betydning anskueliggør vi gennem den såkaldte ABS-analyse. ABS står for Attraktionernes Betydning for Samfundet. Analysen har til formål at vurdere og kvantificere attraktioners:

- Direkte økonomiske afledte effekt overfor det offentlige i form af skatter og afgifter.
- Indkøb fordelt på lokalområde, region, Danmark og internationalt.
- Bidrag til arbejdspladser og omsætning i lokalområdet.

ABS-analysen er udviklet af revisionsfirmaet KPMG i regi af Danmarks hidtil største kompetenceudviklingsprojekt for attraktioner, ODA-projektet (Oplevelsesudvikling i Danske Attraktioner) finansieret af Arbejdsmarkeds Feriefond.

ABS-analysen integrerer de officielt anerkendte beregningsmodeller TØBBE (Turismens Økonomiske Betydning for Samfundet udviklet af VisitDenmark) og LINE (model for den økonomiske aktivitet i danske kommuner udviklet af AKF (Anvendt Kommunal Forskning)).

ABS-analysen anvender f.eks. oplysninger om døgnforbrug for endagsturister fordelt på regionsniveau og nationalitet baseret på VisitDenmarks analyser af danske og udenlandske turisternes forbrug. Disse nationale statistiske oplysninger kombineres med attraktionens egne publikumsanalyser og regnskabstal.

SAGNLANDET LEJRES direkte økonomiske udveksling med samfundet

Sagnlandets direkte, økonomiske udveksling med samfundet viser, at nettobidrag fra samfundet til Sagnlandet i 2022 er på 3.061.934 kr. (I 2021 var samfundets nettobidrag 3.330.535 kr.)

Samfundets samlede økonomiske nettobidrag til Sagnlandet er således 4.458.481 kr. mindre end de samlede driftstilskud på 7.520.415 kr., som Sagnlandet Lejre i 2022 modtog i ordinært driftstilskud fra stat og kommune til sit almenyttige virke.

SAGNLANDET LEJRES direkte økonomiske udveksling med samfundet 2022

BETALT TIL SAMFUNDET		MODTAGET FRA SAMFUNDET	
A-skat, AM-bidrag	4.690.016 kr.	Offentlige, ordinære driftstilskud	7.520.415
ATP	124.484 kr.	Købsmoms, netto	1.158.161
Salgsmoms	1.415.605 kr.	Refusion, fleksjob mv.	973.118
Energiafgifter netto	305.224 kr.	Refusion, sygedagpenge, barsel mv.	36.503
Fleksjobbidrag Stat	92.216 kr.	Refusion, energiafgifter	129.500
AUD, FIB, Barselsfond mv.	189.578 kr.	Div. Offentlige tilskud	61.360
I ALT BETALT DIREKTE TILBAGE TIL SAMFUNDET	6.817.123 kr.	I ALT DIREKTE BETALING FRA SAMFUNDET	9.879.057

NETTOBIDRAG FRA DET OFFENTLIGE

3.061.934 kr.

Målt på regnskabstal har Sagnlandet i 2022 således returneret ca. 59 % (4,5 mio. kr.) af sit ordinære offentlige driftstilskud direkte tilbage til samfundet i kroner og øre.

LEDELSESBERETNING

SAMFUNDSREGNSKAB (fortsat)

SAGNLANDETS afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet

Udover at Sagnlandet sender ca. 59 % af sine offentlige driftstilskud direkte tilbage til samfundet, sikrer Sagnlandets virksomhed og mange besøgende, at andre aktører uden for Sagnlandet kan bidrage positivt til samfundsøkonomien.

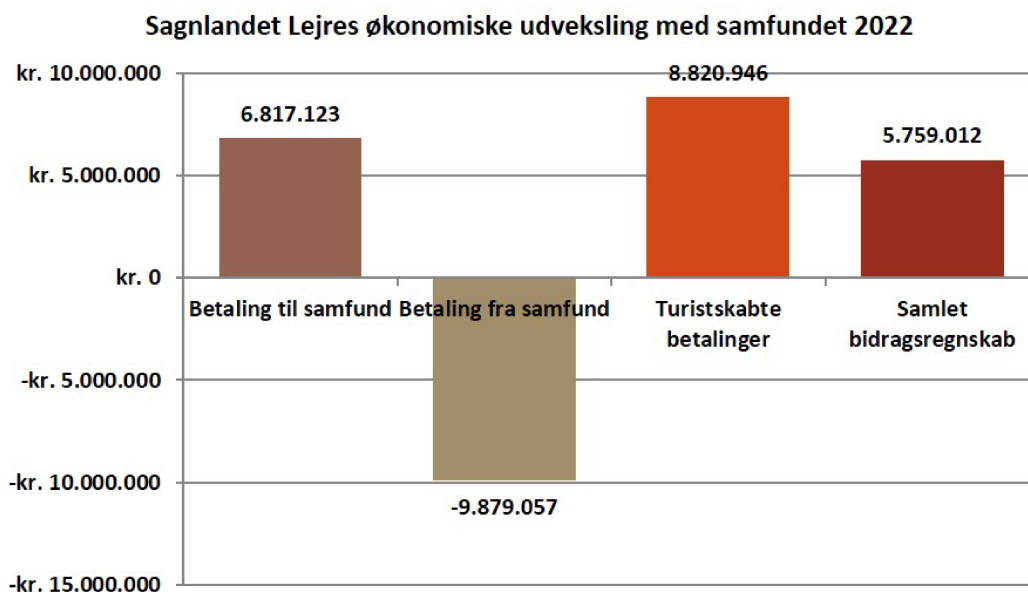
SAGNLANDET LEJRES afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet 2022		
Antal besøgende i alt	67.161	
Hvoraf	53.326	kommer til området pga. SAGNLANDET LEJRE
Hvoraf	9.557	besøger området pga. Sagnlandet og andre oplevelser
Hvoraf	4.278	besøger området eller bor i området og besøger derfor Sagnlandet i anden forbindelse
I alt udgør	48.681	af det samlede besøgstal endagsturister
Disse endagsturister skaber en omsætning i samfundet for i alt kr.	21.227.106 kr.	
Af samlet antal besøgende vælger	5.301	at overnatte i området (ca. 15 km's radius)
De overnattende gæster skaber en omsætning i samfundet på kr.	3.975.596 kr.	
Samlet skaber alle de besøgende en omsætning i samfundet på kr.	25.202.702 kr.	udover den omsætning som lægges direkte i SAGNLANDET LEJRE
Heraf udgør kr.	12.601.351 kr.	omsætning i området
SAGNLANDET LEJRE skaber gennem den afledte omsætning	33	arbejdspladser i samfundet udover Sagnlandets egne arbejdspladser
Disse 33 arbejdspladser bidrager med	8.820.946 kr.	til de offentlige kasser i form af moms, A-skat, ATP og lign.
SAGNLANDET LEJRES samlede bidragsregnskab til samfundet er	5.759.012 kr.	Samlet set bidrager Sagnlandet positivt til samfundet alene målt på økonomiske parametre.

Sagnlandets afledte økonomiske bidrag til omsætning i samfundet beregnes ud fra ABS-modellen. Det sker vha. VisitDenmarks økonomiske nøgletal for forskellige turisttypers døgnforbrug (Kyst/Naturturisters døgnforbrug 2022) og sammensætningen af Sagnlandets 67.161 besøg i 2022 opgjort vha. gæsteanalyser.

LEDELSESBERETNING

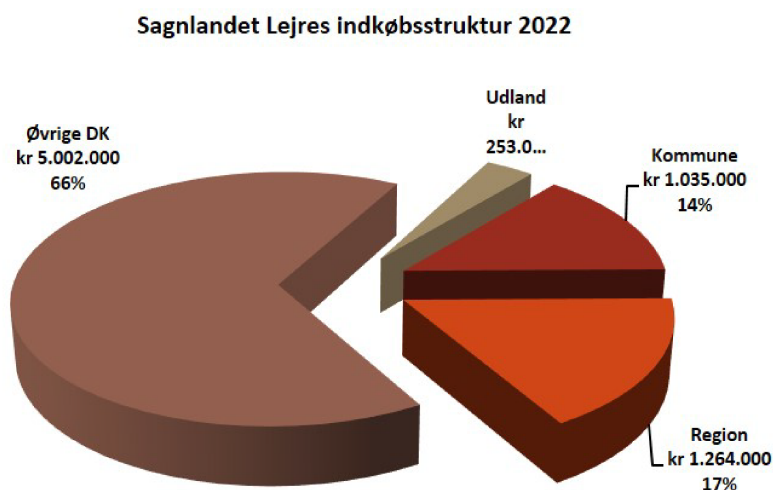
SAMFUNDSREGNSKAB (fortsat)

Samlet set skaber Sagnlandets virksomhed et afledt bidrag til samfundet på 8.820.946 kr. i turistskabte betalinger gennem jobskabelse ud over Sagnlandets egne arbejdspladser. Når samfundets nettobidrag på 3.061.934 kr. fratrækkes de turistskabte betalinger, har Sagnlandets virksomhed i 2022 givet et positivt nettobidrag til samfundet på i alt 5.759.012 kr. (I 2021 var Sagnlandets nettobidrag 5.400.028 kr.).

SAGNLANDET LEJRES indkøbsstruktur

Sagnlandet anvendte i 2022 i alt 7.554.000 kr. ex. moms i køb af varer og tjenesteydelser. (I 2021 var beløbet på i alt 6.701.000 kr. ex. moms).

Fordeling på Kommune, Region, Øvrige Danmark og Udland viser Sagnlandets bidrag til omsætning i erhvervslivet fordelt på geografi. I 2022 har Sagnlandet lagt betalinger for 1.035.000 kr. alene i Lejre Kommune til gavn for det lokale erhvervsliv. Vi forventer, at det tal øges i 2023 i takt med, at realiseringen af Sagnlandet Lejres næste store fondsfinansierede projekt, Dyrenes Sagnland, påbegyndes. I 2021 var beløbet Sagnlandet erlagde i Lejre 1,4 mio. kr., i 2020 var det 2,4 mio. kr., i 2019 var det 11,9 mio. kr., i 2018 var det 3,1 mio. kr., i 2017 var det 3,3 mio. kr., i 2016 var det 3,4 mio. kr. Tilbage i 2015, før Sagnlandet Lejre iværksatte sine store udbygningsarbejder Sagnkongernes Verden og Historisk Spisehus, var tallet 0,8 mio. kr.

LEDELSESBERETNING

SAMFUNDSREGNSKAB (fortsat)

Konklusion om SAGNLANDET LEJRES betydning i samfundet

ABS-analysen viser, at Sagnlandets samlede virksomhed i 2022 skaber en økonomisk merværdi for samfundet på godt 5,7 mio. kr. alene anskuet ud fra en markedsøkonomisk synsvinkel.

Vi er stolte over at, at økonomisk værdiskabelse også er mulig for en almennyttig institution som Sagnlandet Lejre. Det viser, at brug af offentlige midler i kulturhistorisk arbejde ikke skal opfattes som udgifter men som en investering, der også generer et øget samfundsøkonomisk afkast.

Hertil kommer den allervigtigste, men ikke økonomisk kvantificerbare værdi, der er formålet med Sagnlandets almennyttige arbejde: At skabe og formidle kulturhistorisk viden til samfundets borgere gennem almen folkeoplysning og undervisning. Det er en vigtig indsats, hvor Sagnlandet bidrager til at skabe sammenhængskraft, viden og forståelse hos børn og voksne om vores historiske rødder i et alment dannelsesprojekt. Et dannelsesprojekt der viser, at vi som mennesker er både historieskabte og historieskabende og derfor har ansvar for de handlinger og valg, vi træffer i nutiden med konsekvens for fremtiden.

Anerkendelsen af vores almennyttige og folkeoplysende dimension kommer til udtryk gennem godkendelser, evalueringer og anden opbakning til vores virke:

- Sagnlandet Lejre er klassificeret som et videnspædagogisk aktivitetscenter af Undervisningsministeriet, der støtter med driftstilskud. Et videnspædagogisk aktivitetscenter står for en alternativ og supplerende formidling af vanskeligt tilgængelige fænomener og bygger sin vidensformidling på publikums aktive deltagelse. Målet er at børn og voksne får viden og indsigt i natur, historie og videnskab gennem lærerige, praktisk orienterede og udfordrende aktiviteter for alle sanser.
- Sagnlandet Lejre er i 2008 udvalgt af Kulturstyrelsen som én af ”200 særligt udvalgte seværdigheder af national interesse”. Disse seværdigheder symboliseres ved et brunt Johanneskors på vejviserskilte ved landevejene for at gøre opmærksom på, at her ligger en national seværdighed, der er en omvej værd.
- Sagnlandet Lejre er godkendt af SKAT som alment velgørende/-almennyttig institution efter ligningslovens § 8A. Det gør det muligt for givere at fratække gavebeløb i deres skattepligtige indkomst.
- Hendes Majestæt Dronningen har siden 2003 accepteret at være Sagnlandet Lejres protektor.
- Sagnlandet Lejre ligger centralt i Sjællands første nationalpark, Skjoldungernes Land, udpeget af miljøminister og folketing i 2015.
- Sagnlandet Lejre modtog i 2020 Amalienborgmedaljen og Amalienborgprisen i påskønnelse af genskabelsen og formidlingen af Kongehallen samt Sagnlandets øvrige formidling fra jægerstenalder til 1800-tal.
- Sagnlandet Lejre modtog i 2020 Snedkerprisen som innovativ bygherre, der med Kongehallen har vist et prisværdigt eksempel på udøvelse af snedkerhåndværket, der er teknologisk innovativt og præget af stor respekt for håndværkstraditioner.

LEDELSESBERETNING

TAK TIL BIDRAGSYDERE M. FL.

Sagnlandet Lejres årsberetning 2022 skal afrundes med en varm tak til mine engagerede og kreative medarbejdere, frivillige fra Sagnlandets Venner, Sagnlandets ulønnede bestyrelse samt vores mange netværks- og projektpartnere for godt samarbejde og indsatser i årets løb.

Afslutningsvist en varm tak til fonde, puljer, offentlige institutioner, sponsorer og andre, der praktisk og/eller økonomisk har bakket op om Sagnlandets virke i 2022.

For støtte til Sagnlandets Lejres ordinære drift takkes:
Undervisningsministeriet og Lejre Kommune.

For praktisk bistand, projekt- og kompetenceudvikling, partnerskabsaftaler, økonomisk støtte/tilsagn om støtte til udviklingsprojekter og særlige aktiviteter takkes:

Annie & Otto Johs. Detlefs' Fonde (*Projekt Dyrenes Sagnland*), A. P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal (*Projekt Sagnkongernes Verden*), Augustinus Fonden (*Projekt Sagnkongernes Verden*), Lejre Kommune og Roskilde Kommune (*Skoleaftale 2020-2021/2021-2022*) Sagnlandets Venner i Lejre (*frivillig hjælp*).

For sponsorater samt støtte til Sagnlandets almennyttige formål takkes:

Furi Appel og Gunnar Niskers Fond. Medlemmerne af Sagnlandet Lejres Erhvervsklub (BDO - Statsautoriseret revisionsaktieselskab, København; BDO - Statsautoriseret revisionsaktieselskab, Roskilde; Beierholm Revision, Himmelev; Bondeskovgård Savværk; Clio Online; Dansk Drone Kompagni; Danske Bank, Roskilde Afd.; Danheim Music; Emil Niensens Smedeværksted A/S; Elgaard Architecture; Gundested Campinghaver; Hegnsmontagen; Hoffmann, A/S; Honestus & Partnere; Julius Nielsen & Søn A/S; Kirkebjerggaard Landskabspleje; KnitGarden; Nyborg & Rørdam Advokatfirma P/S; Restaurant Herthadalen; SB Murer ApS; Roskilde; Vestergaard Company A/S; VVS Firmaet Bad Experten A/S; Wohlert Arkitekter; Åvang Aps. - Byg, Anlæg & Park) samt frivillige private bidragydere.

Redegørelse for god fondsledelse mv.

Lovpligtig redegørelse for god fondsledelse, jvf. årsregnskabslovens § 77 a

Fonden er omfattet af anbefalinger for god fondsledelse. I det følgende redegøres for, om fonden følger anbefalingerne, og vedrørende de anbefalinger, som ikke følges, forklares dette nærmere.

Åbenhed og kommunikation: Fonden følger anbefalingen.

Bestyrelsens opgaver og ansvar: Fonden følger anbefalingerne, bortset fra anbefaling nr. 2.3.4., hvor fonden i stedet alene oplyser bestyrelsesmedlemmernes navn, køn og stilling, da fonden er almennyttig og bestyrelsen ulønnet i tråd med fondens værdisæt, og idet alle midler alene anvendes til realisering af fondens non-profit formål samt anbefaling 2.5.2, hvor fonden ikke har en fast aldersgrænse for bestyrelsesmedlemmer, idet bestyrelsesmedlemmernes kompetencer vægtes højere end alder.

Ledelsens vederlag: Fonden følger anbefalingerne, dog er fondens bestyrelse ulønnet i tråd med Fondens almennyttige formål og værdisæt.

Bestyrelsen: Bestyrelsen består af 6-9 medlemmer. Rekruttering til fondens bestyrelse sker med henblik på at sikre, at bestyrelsen repræsenterer et bredt spekter af de kompetencer, der tilsammen mindst dækker videnskabelige, attraktionsfaglige, ledelsesmæssige, økonomiske og politisk-strategiske kompetencer.

Bestyrelsen sammensættes som følger:

- Den til enhver tid siddende borgmester i Lejre Kommune
- Mindst 1 medlem skal have relevant videnskabelig kompetence
- Mindst 1 medlem skal have attraktionsfaglig kompetence
- Mindst 1 medlem skal have ledelsesmæssig kompetence
- Mindst 1 medlem skal have økonomisk kompetence
- Mindst 1 medlem skal have politisk-strategisk kompetence

LEDELSESBERETNING

Bortset fra bestyrelsesposten, der besættes af borgmesteren i Lejre Kommune, vælger bestyrelsen selv bestyrelsesmedlemmerne. Bestyrelsesmedlemmerne, bortset fra borgmesteren i Lejre Kommune, udpeges for en periode på 2 år af gangen.

Fondens bestyrelse har i takt med omverdenens interesse herfor arbejdet med at sikre øget åbenhed og transparens om fondens forhold, bl.a. via en udbygget hjemmeside. Der henvises til følgende hjemmeside: <http://www.sagnlandet.dk/god-fondledning/>

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR - 31. DECEMBER

	Note	2022 kr.	2021 kr.
NETTOOMSÆTNING	1	23.481.738	23.392.555
Vareforbrug	2	-2.339.080	-2.162.431
Andre driftsindtægter	3	1.443.055	1.545.846
Eksterne omkostninger	4	-4.627.283	-4.213.651
BRUTTORESULTAT		17.958.430	18.562.319
Personaleomkostninger	5	-16.477.596	-16.077.964
Af- og nedskrivninger		-1.296.350	-1.327.662
Andre driftsomkostninger	6	-464.965	-517.024
DRIFTSRESULTAT		-280.481	639.669
Indtægter af kapitalandele i dattervirksomheder		-839.703	-818.550
Andre finansielle omkostninger		-151.812	-129.458
RESULTAT FØR SKAT		-1.271.996	-308.339
Skat af årets resultat		0	0
ÅRETS RESULTAT		-1.271.996	-308.339
FORSLAG TIL RESULTATDISPONERING			
Overført resultat		-1.271.996	-308.339
I ALT		-1.271.996	-308.339

BALANCE 31. DECEMBER

AKTIVER	Note	2022 kr.	2021 kr.
Grunde og bygninger.....		50.672.233	51.965.540
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar.....		175.987	179.030
Dyrebestand.....		73.000	76.000
Materielle anlægsaktiver.....	7	50.921.220	52.220.570
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder.....		66.183.947	67.023.650
Finansielle anlægsaktiver.....	8	66.183.947	67.023.650
ANLÆGSAKTIVER.....		117.105.167	119.244.220
Varer i butik/kiosk.....		328.578	363.532
Wrapballer og brænde.....		31.480	38.200
Personaletøj og dragtværksted.....		25.542	25.225
Varebeholdninger.....		385.600	426.957
Tilgodehavender fra salg.....		20.223	57.987
Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder.....		6.496.095	6.005.090
Andre tilgodehavender.....		124.829	123.574
Periodeafgrænsningsposter.....		299.576	140.240
Tilgodehavender.....		6.940.723	6.326.891
Likvider.....		5.196.441	8.201.252
OMSÆTNINGSAKTIVER.....		12.522.764	14.955.100
AKTIVER.....		129.627.931	134.199.320

BALANCE 31. DECEMBER

PASSIVER	Note	2022 kr.	2021 kr.
Grundkapital.....		300.000	300.000
Reserve til særlige vedligeholdelsesopgaver.....		6.800.000	7.200.000
Overført overskud.....		-221.675	650.321
EGENKAPITAL.....		6.878.325	8.150.321
Periodisering Velkomstcenter 2009.....		39.033.735	40.097.382
Andre hensættelser.....		76.184	76.184
Periodisering Sagnkongernes Verden og 1800-tals Spisehus.....		82.107.030	84.149.256
HENSATTE FORPLIGTELSE.....		121.216.949	124.322.822
Gæld til pengeinstitutter.....		0	14.533
Nordea Mastercard.....		0	6.233
Leverandører af varer og tjenesteydelser.....		778.455	846.444
Anden gæld.....		465.376	506.162
Periodeafgrænsningsposter.....		288.826	352.805
Kortfristede gældsforpligtelser.....		1.532.657	1.726.177
GÆLDSFORPLIGTELSE.....		1.532.657	1.726.177
PASSIVER.....		129.627.931	134.199.320
Eventualposter mv.	9		
Nærtstående parter	10		

EGENKAPITALOPGØRELSE

	Grundkapital	Reserve til særlige vedligeholdelsesopgaver	Overført overskud	I alt
Egenkapital 1. januar 2022.....	300.000	7.200.000	650.321	8.150.321
Forslag til resultatdisponering.....			-1.271.996	-1.271.996
Anvendt i året vedrørende særlige vedligeholdelsesopgaver.....		-400.000	400.000	0
Egenkapital 31. december 2022.....	300.000	6.800.000	-221.675	6.878.325

NOTER

	2022 kr.	2021 kr.	Note
Nettoomsætning			1
Entreindtægter.....	6.844.256	5.970.040	
Varesalg, butik og kiosk.....	3.631.230	3.235.897	
UVM (Kommunalreform driftstilskud).....	5.230.000	5.263.000	
Lejre Kommune.....	2.290.415	2.285.000	
Donationer til Velkomstcenter 2009.....	1.063.647	1.063.647	
Diverse offentlige tilskud.....	61.360	115.166	
Momskompensation.....	106.545	225.274	
Donationer til Sagnkongernes Verden.....	1.179.441	1.171.276	
Undervisning/formidling.....	725.231	791.770	
Diverse salg momspligtig.....	366.250	329.790	
Diverse leje og gebyr.....	133.148	137.928	
Dyrehold.....	52.918	35.136	
Kost og logi momspligtig.....	223.031	181.515	
Møde, event og konference.....	587.135	451.056	
Fortidsfamilier.....	419.360	484.180	
Gavebidrag.....	102.021	1.190.333	
Sponsorater.....	215.000	219.167	
Diverse indtægter.....	21.090	12.720	
Donationer til Videsøhus.....	229.660	229.660	
	23.481.738	23.392.555	

I nettoomsætningen indgår tilskud fra Undervisningsministeriets tilskudsordning for Videnspædagogiske Aktivitetscentre (VPAC) med 5.230.000 kr. Tilskuddet er anvendt til delmålene formidling, undervisning samt ekstern kommunikation, netværk, samarbejder og revision.

Vareforbrug

I vareforbruget indgår tilskudsberettigede omkostninger, relateret til tilskud fra Undervisningsministeriets tilskudsordning for Videnspædagogiske Aktivitetscentre (VPAC), til køb af materialer og ydelser med samlet 1.442.601 kr., hvoraf 538.575 kr. vedrører delmålet formidling, 300.968 kr. vedrører delmålet undervisning og 603.058 kr. vedrører delmålet ekstern kommunikation, netværk og samarbejder.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter er faldet med 102.791 kr. i forhold til regnskabsåret 2021 fordi fonden sidste år havde en mere byggeaktivitet, hvor fonden agerede indkøbscentral og viderefakturerede byggeomkostninger til Ejendomsselskabet Sagnlandet Lejre A/S samt flere lønrefusioner.

Eksterne omkostninger

I eksterne omkostninger indgår tilskudsberettigede omkostninger, relateret til tilskud Undervisningsministeriets tilskudsordning for Videnspædagogiske Aktivitetscentre (VPAC), til ydelser med samlet 90.330 kr. revision, rådgivning og anden regnskabsmæssig assistance.

NOTER

	2022 kr.	2021 kr.	Note
Personaleomkostninger			5
Antal personer beskæftiget i gennemsnit:	37	37	
Løn og gager.....	15.149.989	14.745.396	
Pensioner.....	745.174	709.790	
Andre omkostninger til social sikring.....	262.003	240.684	
Andre personaleomkostninger.....	320.430	382.094	
	16.477.596	16.077.964	

Oplysninger om ledelsesvederlag er udeladt i henhold til undtagelsesbestemmelsen i årsregnskabslovens § 98b, stk. 3, nr. 2.

Fondens og datterselskabet Ejendomsselskabet Sagnlandet A/S' bestyrelse har ikke modtaget vederlag indeværende og sidste regnskabsår.

I personaleomkostningerne indgår tilskudsberettigede omkostninger, relateret til tilskud fra Undervisningsministeriets tilskudsordning for Videnspædagogiske Aktivitetscentre (VPAC), til lønninger med samlet 9.479.733 kr., hvoraf 5.500.741 kr. vedrører delmålet formidling, 3.257.366 kr. vedrører delmålet undervisning (løn og booking) og 721.627 kr. vedrører delmålet ekstern kommunikation, netværk og samarbejder.

Andre driftsomkostninger			6
Andre driftsomkostninger er faldet med 52.069 kr. i forhold til regnskabsåret 2021 fordi fonden sidste år havde mere byggeaktivitet, hvor fonden agerede indkøbscentral og viderefakturerede byggeomkostninger til Ejendomsselskabet Sagnlandet Lejre A/S med en avance på 2%.			

Materielle anlægsaktiver				7
	Grunde og bygninger	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Dyrebestand	
Kostpris 1. januar 2022.....	66.435.636	676.764	76.000	
Afgang.....	0	0	-3.000	
Kostpris 31. december 2022.....	66.435.636	676.764	73.000	
Af- og nedskrivninger 1. januar 2022.....	14.470.096	497.734	0	
Årets afskrivninger	1.293.307	3.043	0	
Af- og nedskrivninger 31. december 2022.....	15.763.403	500.777	0	
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2022..	50.672.233	175.987	73.000	

NOTER

		Note
Finansielle anlægsaktiver		8
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	
Kostpris 1. januar 2022.....	68.500.000	
Kostpris 31. december 2022.....	68.500.000	
Værdireguleringer 1. januar 2022.....	-1.476.350	
Årets værdireguleringer	-839.703	
Værdireguleringer 31. december 2022.....	-2.316.053	
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2022.....	66.183.947	
Kapitalandele i dattervirksomheder (kr.)		
Navn og hjemsted	Egenkapital	Årets resultat
		Ejerandel
Ejendomsselskabet Sagnlandet A/S, Lejre.....	66.183.947	-839.703
		100 %
Eventualposter mv.		9
Eventualforpligtelser		
Fonden har indgået operationelle leje- og leasingaftaler med en årlig ydelse på 56 tkr.		
Leje- og leasingaftalerne har en gennemsnitlig restløbetid på 14 måneder med en samlet restleje- og leasingforpligtelse på 95 tkr.		
Huslejeforpligtelser		
Fonden har indgået huslejeforpligtelser, der på balancetidspunktet udgør 3.021 tkr. i uopsigelsesperioden.		
Nærtstående parter		10
Fondens nærtstående parter omfatter følgende:		
Ejendomsselskabet Sagnlandet A/S, CVR-nr. 38 24 37 64, som er datterselskab til fonden.		
Transaktioner med nærtstående parter		
Fonden har ikke haft væsentlige transaktioner, der ikke er indgået på markedsmæssige vilkår.		
-	Husleje og driftsbidrag opkrævet af Ejendomsselskabet Sagnlandet A/S på 439.847 kr.	
-	Lån ydet fra fond til Ejendomsselskabet Sagnlandet A/S på 491.006 kr.	
-	Finansiering ydet af fond til Ejendomsselskabet Sagnlandet A/S på 464.964 kr. vedrørende forbedring af bygning.	

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Årsrapporten for FONDEN SAGNLANDET LEJRE, HISTORISK-ARKÆOLOGISK FORSKNINGS- OG FORMIDLINGSCENTER for 2022 er aflagt i overensstemmelse med den danske årsregnskabslovs bestemmelser for virksomheder i regnskabsklasse B med tilvalg af regler fra regnskabsklasse C og de særlige tilpasninger som følge af, at der er tale om en erhvervsdrivende fond.

Årsrapporten er udarbejdet efter samme regnskabspraksis som sidste år.

RESULTATOPGØRELSEN

Nettoomsætning

Nettoomsætning ved salg af handelsvarer og færdigvarer indregnes i resultatopgørelsen, såfremt levering og risikoovergang til køber har fundet sted inden årets udgang og såfremt indtægten kan opgøres pålideligt og forventes modtaget. Nettoomsætning indregnes ekskl. moms og afgifter og med fradrag af rabatter i forbindelse med salget.

Som indtægtskriterium anvendes for entréindtægter mv. betalingstidspunktet, og for salg af varer- og tjenesteydelser anvendes faktureringstidspunktet.

Tilsagn om tilskud til hel eller delvis dækning af konkrete projekter indtægtsføres i takt med at omkostningerne vedrørende projekterne udgiftsføres. Indtægter ved udlejning, indtægtsføres over udlejningsperioden.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til fondens aktiviteter.

Andre driftsomkostninger

Andre driftsomkostninger indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til fondens aktiviteter.

Vareforbrug

Vareforbrug omfatter omkostninger, der afholdes for at opnå årets nettoomsætning. Herunder indgår direkte og indirekte omkostninger til råvarer og hjælpematerialer.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger til salg, reklame, administration, lokaler, tab på debitorer, leasingomkostninger mv.

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger omfatter løn og gager, inklusive feriepenge og pensioner samt andre omkostninger til social sikring mv. til fondens medarbejdere. I personaleomkostninger er fratrukket modtagne godtgørelser fra offentlige myndigheder.

Indtægter af kapitalandele i dattervirksomheder

I moderselskabets resultatopgørelse indregnes den forholdsmæssige andel af de enkelte tilknyttede virksomheders resultat efter fuld eliminering af intern avance/tab og fradrag af afskrivning på goodwill.

Ved afhændelser indregnes eventuel fortjeneste, når de økonomiske rettigheder knyttet til de solgte kapitalandele overføres, dog tidligst når fortjenesten er realiseret eller anses som realisabel. Desuden indgår realiserede tab udover nedskrivninger, når sådanne må konstateres.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indeholder renteindtægter og -omkostninger mv. Finansielle indtægter og omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS**BALANCEN****Materielle anlægsaktiver**

Bygninger samt andre anlæg, driftsmateriel og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af den skønnede restværdi efter afsluttet brugstid.

Indgangsbygningen er dog i 1998 ekstraordinært afskrevet med 3 mio. kr. svarende til tilskuddet fra Velux Fonden af 1981 og Villum Kann Rasmussen Fonden.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider og restværdi:

	Brugstid	Restværdi
Bygninger.....	50 år	0%
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar.....	5-10 år	0%

Fortjeneste eller tab ved salg af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgspris med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter eller andre driftsomkostninger.

Dyrebestand

Dyrebestand måles til anslået markedspris/kostpris.

Finansielle anlægsaktiver

Kapitalandele i måles i moderselskabets balance efter den indre værdis metode.

Kapitalandele i måles i balancen til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes regnskabsmæssige indre værdi opgjort efter moderselskabets regnskabspraksis med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne avancer og tab og med tillæg eller fradrag af resterende værdi af positiv eller negativ goodwill opgjort efter overtagelsesmetoden.

Ved køb af virksomheder inden for koncernen anvendes sammenlægningsmetoden, hvor sammenlægningen anses for sket på overtagelsestidspunktet og med anvendelse af bogførte værdier på de overtagne aktiver og forpligtelser.

Nettoopskrivning af kapitalandele i overføres under egenkapitalen til reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode i det omfang, den regnskabsmæssige værdi overstiger anskaffelsesværdien.

Dattervirksomheder med negativ regnskabsmæssig indre værdi måles til 0 kr., og et eventuelt tilgodehavende hos disse virksomheder nedskrives i det omfang, det vurderes som uerholdeligt. Såfremt den regnskabsmæssige negative indre værdi overstiger tilgodehavender, indregnes det resterende beløb under hensatte forpligtelser i det omfang, fonden har en retlig eller faktisk forpligtelse til at dække dattervirksomheders underbalance.

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Værdiforringelse af anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige værdi af materielle anlægsaktiver vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse ud over det, som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer på værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv henholdsvis gruppe af aktiver. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Genindvindingsværdi er den højeste værdi af nettosalgpris og kapitalværdi. Kapitalværdien opgøres som nutidsværdien af de forventede nettopengestrømme fra anvendelsen af aktivet eller aktivgruppen og forventede nettopengestrømme ved salg af aktivet eller aktivgruppen efter endt brugstid.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-princippet. I tilfælde, hvor nettorealiseringsværdien er lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi.

Kostpris for handelsvarer samt råvarer og hjælpematerialer opgøres som anskaffelsespris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominel værdi. Værdien reduceres med nedskrivning til imødegåelse af forventede tab.

Periodeafgrænsningsposter, aktiver

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Andre hensatte forpligtelser

Når det er sandsynligt, at de totale omkostninger vil overstige de totale indtægter på et igangværende arbejde for fremmed regning, hensættes det samlede tab, der må påregnes på entreprisen. Hensættelsen indregnes som omkostning under produktionsomkostninger.

Gældsforpligtelser

Amortiseret kostpris for kortfristede gældsforpligtelser svarer normalt til nominel værdi.

Periodeafgrænsningsposter, passiver

Under periodeafgrænsningsposter indregnet under passiver indgår modtagne betalinger vedrørende indtægter i de efterfølgende år.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til transaktionsdagens kurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i resultatopgørelsen som en finansiel post.

Tilgodehavender, gæld og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens valutakurs. Forskellen mellem balancedagens kurs og kursen på tidspunktet for tilgodehavendets eller gældens opståen indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger.

Anlægsaktiver, der er købt i fremmed valuta, omregnes til kursen på transaktionsdagen.